

Waardes achter popmakerschap en regionale popsubsidie: een match of een mismatch?:

Een onderzoek naar de verhouding tussen de waardes achter het popmuziekbeleid en de waardes van popmakers achter hun makerschap in de regio Arnhem-Nijmegen in de beleidsperiode 2021-2024

door

Jozefien Elene Klop

Masterscriptie
Kunstbeleid en Kunstbedrijf
Vorgelegd aan de Faculteit der Letteren
Radboud Universiteit Nijmegen

Onder begeleiding van Prof. dr. H.M. van den Braber (Helleke)
Tweede lezer M.S. van Leendert (Maaïke)
Oktober 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Introductie	4
1.2 Methode	7
1.3 Verantwoording theorie	12
1.4 Status questionis	14
1.5 Opbouw scriptie	17
3. Resultaten: De popmuziek geïndustrialiseerd	29
3.1 Introductie resultaten	29
3.2 Industrial regime	31
3.2.1 Industrial regime: perspectief beleidsmakers	31
3.2.2 Industrial regime: perspectief popmakers	39
3.2.3 Industrial regime: verhouding beleid en popmakers	48
3.3 Inspired regime	50
3.3.1 Inspired regime: perspectief beleidsmakers	50
3.3.2 Inspired regime: perspectief popmakers	54
3.3.3 Inspired regime: verhouding beleid en popmakers	58
3.4 Project city regime	60
3.4.1 Project city regime: perspectief beleidsmakers	60
3.4.2 Project city regime: perspectief popmakers	63
3.4.3 Project city regime: verhouding beleid en popmakers	67
4. Resultaten: stadsbelang tegenover persoonlijk belang	69

4.1 Domestic regime	69
4.1.1 Domestic regime: perspectief beleidsmakers.....	69
4.1.2 Domestic regime: perspectief popmakers	72
4.1.3 Domestic regime: verhouding beleid en popmakers.....	73
4.2 Civic regime	75
4.2.1 Civic regime : perspectief beleidsmakers	75
4.2.2 Civic regime: perspectief popmakers.....	76
4.2.3 Civic regime : verhouding beleidmakers en popmakers	79
4.3 Fame regime en market regime	80
4.3 Fame regime : verhouding popmakers en beleidsmakers	80
4.3.2 Market regime: verhouding popmakers en beleidsmakers	81
5. Conclusie.....	85
Literatuur.....	89
Bijlage	92
Bijlage 1: Overzicht codes per waarderegime	92
Bijlage 2: Overzicht frequentie codes beleidsteksten en interviews met popmakers ...	93

1. Inleiding

1.1 Introductie

In 2020 brak rockband De Staat door tot het hart van het kunst- en cultuurbeleid: de Basis Infrastructuur (Burghoorn). De Basis Infrastructuur wordt direct door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gesubsidieerd. Waar voorheen de BIS (Basis Infrastructuur) bestond uit symfonieorkesten, de grootste dans- en theatergezelschappen, de grote festivals, de vernieuwende ensembles en eigentijdse kunstprojecten, ontstond er nu ruimte voor popmuziek (Burghoorn). Niet alleen op landelijk overheidsniveau, maar ook op regionaal en lokaal niveau steunen overheden de popmuziek. In het rapport *Stand van zaken in de Nederlandse popsector* uit 2020, in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uitgevoerd, wordt beschreven hoe het beleid, de subsidies en regelgeving van deze overheden en de hieraan-verbonden cultuurfondsen stimulerend kunnen werken voor “creatie, exploitatie, distributie en voorzieningen binnen de popsector” (Veldman et al. 27-28).

Het popbeleid in Nederland zou de popsector kunnen stimuleren, maar hoe verhoudt dit beleid zich met de sector in de regio-praktijk? In het adviesrapport *Advies artistieke producties en presentaties en artistieke festivals 2021 – 2022*, geschreven door de Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem, staat het volgende citaat:

Opvallend afwezig in deze subsidieronde is de popcultuur. Terwijl de commissie op basis van haar vorige advies hoopte op een stijgende lijn in de aanvragen uit deze sector, daalde het aantal van twee naar nul. De commissie acht de verbreding naar popcultuur van wezenlijk belang, zowel in relatie tot de bestaande discussie over inclusie en diversiteit binnen de culturele sector als de wens tot een pluriform aanbod in de stad. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

De adviescommissie schrijft over het belang van popbeleid, maar tot grote spijt van de commissie maken popmakers in deze regio geen tot weinig aanspraak op de subsidie. Er lijkt een kloof te bestaan tussen popmakers en het beleid dat voor hen is bedoeld.

Het bestaan van deze kloof kan allerlei oorzaken hebben. Om meer grip te krijgen op deze kloof en de eventuele doorwerking hiervan op de manier waarop toekennen én ontvangen van subsidie werkt in de regio richt dit onderzoek zich op de verhouding tussen de waardes achter het popmuziekbeleid en de waardes van popmakers in de regio Arnhem-Nijmegen in de beleidsperiode 2021-2024. De vraag die in dit onderzoek centraal staat, luidt: *Met betrekking tot de beleidsperiode 2021-2024 en de regio Arnhem-Nijmegen: hoe verhouden de waardes omtrent beleid voor popmakerschap die in regionale beleidsteksten worden gehanteerd zich tot de waardes achter popmakerschap die door popmakers worden gehanteerd?*

De waarde van kunst en cultuur is moeilijk vast te leggen of te meten. De waarde is bijvoorbeeld af te leiden uit de ervaring en het gevoel van individuele mensen of in ontastbare fenomenen zoals sociale cohesie. De prijs (meetbaar) en de waarde van kunst (niet-meetbaar; impact) voor maker of publiek kunnen botsen (Braber 29). Hiernaast heerst de overtuiging dat je niet in de cultuursector werkt voor het geld, maar voor ideologische doelen en vanuit persoonlijke waardes. Wetenschapper Pierre Bourdieu schrijft bijvoorbeeld over dit fenomeen in *The Field of Cultural Production or: The Economic World Reversed*, gepubliceerd in 1993, en specifiek over hoe in het culturele veld minder geld verdienen (economisch kapitaal), meer cultureel succes kan betekenen (symbolisch, cultureel en sociaal kapitaal), afwijkend van hoe de economie over het algemeen functioneert (39).

De waarde van de culturele sector staat regelmatig maatschappelijk ter discussie, mede door de ongrijpbaarheid van deze waarde. Er is een maatschappelijke drang om financiële steun en alle andere handelingen ten opzichte van de cultuursector te rechtvaardigen, schrijft

Erik Hitters in *Patronen van Patronage*, gepubliceerd in 1996 (54). Waar zou de overheid bijvoorbeeld financiële steun aan 'moeten' geven en waarom? Aan een innovatief kunstproject dat kritische vragen stelt aan de maatschappij, maar dat weinig publiek trekt of aan een minder-vernieuwend project dat een groot publiek entertaint? De keuze in waar de financiële steun naartoe gaat, is gebaseerd op de waarde die de overheid en beleidsmakers hechten aan bepaalde culturele en kunstzinnige activiteiten. Legitimering van financiële steun aan kunst en cultuur en de waardebepaling van kunst en cultuur zijn aaneengehecht. Deze verbinding tussen legitimering en waardebepaling vormt de kern van dit onderzoek.

In beleidsteksten worden de cultuursubsidies gelegitimeerd. In de beleidsteksten worden argumenten genoemd voor wie of wat subsidie beschikbaar is. Door de argumenten omtrent de legitimering in beleidsteksten te analyseren, worden onderliggende waardes zichtbaar. De waardes worden in dit onderzoek geanalyseerd aan de hand van de zeven waarderegimes, gepresenteerd door Boltanski en Thévenot in hun boek *On Justification: Economies of Worth*, vertaald naar het Engels door Catherine Porter, in het Frans gepubliceerd in 1991. De verantwoording van de theorie en het materiaal van dit onderzoek komen in *1.2 methode* en *1.3 Verantwoording theorie* aan bod.

Popmakers hebben ook onderliggende waardes achter hun makerschap. Dit kunnen artistieke waardes zijn, maar net zo goed waardes die te maken hebben met bijvoorbeeld publieksbereik, diversiteit en vernieuwing. De argumenten van popmakers die verklaren waarom ze doen wat ze doen, analyseer ik in deze masterscriptie aan de hand van de waarderegimes van Boltanski en Thévenot, eveneens als de beleidsteksten. De makers die centraal staan in dit onderzoek hebben subsidie toegekend gekregen. Popmakers die subsidie hebben gekregen, behoren tot de groep makers op wie het beleid is gericht, waardoor de verhouding tussen de waardes blijkend uit de beleidsteksten en de waardes van popmakers kan worden geanalyseerd.

1.2 Methode

Het onderzoeksmateriaal bestaat uit beleidsteksten, interviews en literatuur. Onder dit kopje wordt de keuze van dit materiaal toegelicht. Bovendien wordt de aanpak van het onderzoek omschreven.

De negen beleidsteksten uit de regio Arnhem-Nijmegen die in dit onderzoek worden geanalyseerd, zijn ondergebracht in tabel 1. Van alle beschikbare beleidsteksten van de periode 2021-2024 en uit de regio Arnhem-Nijmegen heb ik de delen uit beleidsteksten gekozen die ingaan op de relevante onderwerpen makerschap en de popsector/-muziek. Deze delen van de teksten zijn samengebracht in een document om te kunnen bepalen hoeveel bladzijdes per tekst geschikt zijn voor het onderzoek. Het aantal bladzijdes aan beschikbaar onderzoeksmateriaal per beleidstekst, de titels van de beleidsteksten en de gemeente of regio waarop het beleid is gericht, zijn in tabel 1 af te lezen.

Titel document	Aantal geselecteerde bladzijdes	Gemeente/regio/provincie
<i>Geamendeerde begroting 2022</i>	2,5	Gemeente Arnhem
<i>Advies artistieke producties en presentaties en artistieke festivals</i> <i>Adviescommissie: Culturele Activiteiten Arnhem 2021 - 2022</i>	3	Gemeente Arnhem
<i>Connect and Learn: Cultuur Academy Beleidsplan en Activiteitenplan 2023-2024</i>	5,5	Regio Arnhem-Nijmegen
<i>Groeispurt Fonds (aanvraag uitvoer gemeentelijke subsidie)</i>	5	Gemeente Nijmegen

<i>Stadsbegroting 2021 -2024: Uitvoering van het coalitieakkoord 2021-2024 en vooruitblik naar de komende jaren</i>	1	Gemeente Nijmegen
<i>Uitgangspuntennotitie Aanpak Cultuur en Erfgoed 2022</i>	1,5	Provincie Gelderland
<i>Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2023</i>	1	Provincie Gelderland
<i>Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2022</i>	1	Provincie Gelderland
Totaal	20,5	

Tabel 1

Overzicht titels beleidsteksten periode 2021-2024, aantal bladzijdes bruikbaar onderzoeksmateriaal en aanduiding van gemeente, regio of provincie

De eerste beleidstekst is *Geamendeerde begroting 2022* waarin de hoofdlijnen van het beleid en de financiële kaders van het beleid van de Gemeente Arnhem worden beschreven. De begroting van het beleid en de beleidsdoelen zijn in dit geval verweven, waardoor de begroting ook direct wordt verklaard en gelegitimeerd. Door de legitimering in het tekstgedeelte over (pop-)makerschap te analyseren, wordt duidelijk welke waarden voor dit specifieke beleidsonderdeel worden gehanteerd. In het tweede beleidsdocument *Advies artistieke producties en presentaties en artistieke festivals Adviescommissie: Culturele Activiteiten Arnhem 2021 – 2024* geeft Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem de Gemeente Arnhem advies over het cultuurbeleid en houdt de commissie toezicht op de ontwikkelingen en stagnaties in de subsidieaanvragen. De commissie beïnvloedt de koers van het beleid en beoordeelt en adviseert over subsidieaanvragen. Door de invloed van de

commissie op het cultuurbeleid van Gemeente Arnhem en door de legitimering van subsidiegeld, dient dit document als goed materiaal voor dit onderzoek. Het derde document is *Groeispurt Fonds*. In dit document wordt omschreven wat het aanjaagfonds Groeispurt Fonds is en wat de doelstellingen zijn omtrent de subsidieregeling ‘Groeispurt’. Groeispurt Fonds is een orgaan van de Gemeente Nijmegen en voert een gedeelte van het cultuurbeleid uit, net als de partij Cultuur Academy. De beleidstekst *Connect and Learn: Cultuur Academy Beleidsplan en Activiteitenplan 2023-2024* toont de beleidsplannen en de legitimering van het beleid van de Cultuur Academy. Stichting Cultuur Academy is sinds 1 januari 2023 een fusie van Cultuur Academy en Schakel 025, het uitvoerende orgaan van Gemeente Nijmegen en Gemeente Arnhem, en rijkt sindsdien subsidie uit aan “makers en medemogelijkmakers” in de regio Arnhem-Nijmegen (Cultuur Academy 3). In het beleidsplan van de Cultuur Academy en van Groeispurt wordt duidelijk welke waardes daadwerkelijk worden gehanteerd in de doorvoering van de beleidsplannen van de gemeentes. In de volgende beleidstekst, *Stadsbegroting 2021 - 2024: Uitvoering van het coalitieakkoord 2021-2024 en vooruitblik naar de komende jaren*, wordt net als in *Geamendeerde begroting* de begroting gelegitimeerd, waaruit de waardes achter de regelingen kunnen worden geanalyseerd. In de zesde beleidstekst getiteld *Uitgangspuntennotitie Aanpak Cultuur en Erfgoed 2022* worden de uitgangspunten van het cultuurbeleid van Provincie Gelderland aangehaald. De twee hierop volgende beleidsteksten, *Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2022* en *Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2023*, vullen de uitgangspunten van de Provincie Gelderland aan met concrete plannen. Deze drie beleidsteksten samen geven een beeld van de legitimering van het beleid omtrent (pop-)makerschap van de provinciale gemeente van Gelderland. Het beleid van de provincie is interessant, omdat Nijmegen en Arnhem zich rekenen tot de grootste steden van Gelderland en cultureel gezien grote spelers in de provincie zijn.

De waardes achter het beleid omtrent (pop-)makerschap zal ik afleiden uit een analyse van de argumenten in de beleidsteksten die het beleid rechtvaardigen. Interviews met popmakers zullen uitwijzen welke argumenten popmakers hanteren voor de rechtvaardiging van hun makerschap. De geselecteerde bladzijdes uit de beleidsteksten worden vergeleken met vier interviews met popmakers. Elk interview heeft een duur van ongeveer veertig minuten. Een korte introductie per respondent is in het respondentenprofiel hieronder weergegeven, zie tabel 2.

Respondent 1	<i>Respondent 1 is rond de 55 jaar en is pianist en popmaker. Hij is fulltime muzikant. Hij omschrijft zijn muziek als sferisch, improvisatorisch en verhalend met klassieke invloeden. Hij heeft twee keer subsidie ontvangen via de regeling 'Talentontwikkeling professionals' van provincie Gelderland.</i>
Respondent 2	<i>Respondent 2 is rond de 30 jaar en is parttime producer en popmaker. Hij omschrijft zijn muziek als experimentele wave met break beats. Hij heeft subsidie ontvangen via de regeling Stroomversneller van Schakel025 en de Cultuur Academy.</i>
Respondent 3	<i>Respondent 3 is rond de 30 jaar en omschrijft zichzelf als zangeres, schrijver en onderzoeker. Ze is parttime popmaker. Ze maakt popmuziek die raakvlakken heeft met</i>

	<i>urban en hiphop. Zij heeft subsidie ontvangen via de regeling 'Talentontwikkeling professionals' van provincie Gelderland en Stroomversneller van Schakel025 en de Cultuur Academy.</i>
Respondent 4	<i>Respondent 4 is rond de 35 jaar en werkt parttime als popmaker en zanger en maakt soulmuziek die raakvlakken heeft met jazz. Hij heeft subsidie ontvangen via de regeling 'Talentontwikkeling professionals' van provincie Gelderland en Stroomversneller van Schakel025 en de Cultuur Academy.</i>

Tabel 2. Respondentenprofiel; een korte introductie van de geïnterviewde popmakers

De interviewvragen zijn semigestructureerd. De vragen zijn vanuit de zeven waarderegimes van Boltanski en Thévenot opgesteld. Omtrent elk van de zeven regimes stel ik vragen om te kijken welke argumenten betrekking hebben tot welke waarderegimes. De beleidsteksten en interviews worden geanalyseerd door middel van coderen. De codering zal bestaan uit een triangulatie van inductief en deductief analyseren. De deductieve analyse gebeurt aan de hand van codes die zijn vastgesteld op basis van de zeven waarderegimes van Boltanski en Thévenot. Per waarderegime representeren enkele codes de rode draad van dit regime. Dit zijn de zogenaamde startcodes die in het volgende hoofdstuk, het theoretisch kader, worden toegelicht. De inductieve analyse vult deze startcodes aan vanuit de vrije observatie, waarin argumenten op basis van herkenbare en terugkerende waarden worden gecodeerd. De toegevoegde codes zullen worden gemarkeerd met een 'X' om deze te onderscheiden van de startcodes. Mocht een nieuw regime naar voren komen uit de analyse en

codering, wordt deze toegevoegd en opnieuw gemarkeerd met een 'X'. Hierdoor wordt inzichtelijk in hoeverre de theorie van Boltanski en Thévenot terugkomt en niet terugkomt in de beleidsteksten en interviews. De theorie van Boltanski en Thévenot komt uit 2006 en wordt nu toegepast op deze scriptie in 2023. Door de codering wordt inzichtelijk in hoeverre de waarden van popbeleidsmakers en popmakers voor wat zij doen nog te kaderen zijn aan de hand van de waarderegimes van Boltanski en Thévenot.

1.3 Verantwoording theorie

Theoretici Luc Boltanski en Laurent Thévenot presenteren in hun boek *On Justification: Economies of Worth* zeven waarderegimes. Boltanski en Thévenot schrijven dat in de cultuursector men en andermans activiteiten kunnen worden geanalyseerd op basis van herkenbare waarden (Hoogen en Jonker 109). In dit onderzoek worden waarden afgeleid uit de argumenten die mensen gebruiken en de manieren waarop zij uitleggen en rechtvaardigen wat ze doen met betrekking tot popmakerschap. De waarden die aan deze activiteiten kunnen worden toegeschreven, worden ingedeeld in zeven regimes op basis van herkenbare patronen. De zeven waarderegimes die Boltanski en Thévenot presenteren zijn toepasbaar op alle sociale situaties in de cultuursector (Hoogen en Jonker 109). Dit betekent dat de theorie zowel op de waarden van makers als de waarden gehanteerd in de beleidsteksten toepasbaar is. In elke situatie zijn een aantal regimes actief (Hoogen en Jonker 109). Als twee partijen samenwerken, maar opereren vanuit verschillende waarderegimes kan er een conflict ontstaan (Hoogen en Jonker 109). De Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem stelt in hun adviesrapport van 2021 – 2022 dat de popsector weinig aanspraak heeft gemaakt op de subsidie, ondanks dat de commissie hoopte op een stijging in de aanvragen uit deze sector (5). Deze kloof zou een vorm van een conflict kunnen zijn doordat de waarden niet overeenkomen. Aan de hand van deze theorie breng ik de verhouding tussen de waarden van beide partijen in kaart. Mocht er inderdaad een scheve verhouding tussen de waarden uit mijn

analyse naar voren komen, kan dit inzicht geven op de kloof en wellicht het conflict dat bestaat tussen het regionale cultuurbeleid en de popsector.

De zeven waarderegimes zijn het *inspired*, *domestic*, *industrial*, *civic*, *market*, *fame* en *project city regime*. Het *inspired* regime omvat argumenten die beslaan op artistieke autonomie en kwaliteit (Hoogen en Jonker 109). Het *domestic* regime gaat over waarden die te maken hebben met erfgoed en geschiedenis (Hoogen en Jonker 109). Het derde regime, *industrial* regime, omvat waarden die ingaan op kennis en expertise en efficiënt en effectief te werk gaan (Hoogen en Jonker 109). Het volgende regime is het *civic regime*. Hier worden waarden die ingaan op collectief en maatschappelijk belang ondergebracht (Hoogen en Jonker 109). De recente aandacht van de overheid voor maatschappelijke relevantie van kunst en cultuur voorspelt dat het *civic regime* vaak zal voorkomen in de beleidsteksten. Ex-minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, Ingrid van Engelshoven, schrijft als één van de speerpunten in de uitgangspunten voor het cultuurstelsel 2021-2024: “Cultuur is van en voor iedereen, ongeacht woonplaats, culturele achtergrond of opleiding. Samen met gemeenten en provincies wil ik cultuur voor zoveel mogelijk mensen betekenis geven” (10). Het *Market regime* is gericht op competitie en economische waarde (Hoogen en Jonker 109). Ook wordt succes in dit regime gemeten aan de hand van geld, bezit en winst (Hoogen en Jonker 109). Het zesde regime, *fame* regime, gaat in op publieke erkenning die wordt gestimuleerd door de pers, publieke relaties en publieke bijeenkomsten (Hoogen en Jonker 109). Het laatste regime is het *project city regime*. Hierin wordt projectmatig te werk gegaan. Waarden als creativiteit, competitie en efficiëntie ontleen zich uit zowel het *inspired*, *market als industrial regime* (Hoogen en Jonker 109). Deze waarden passen ook bij het *project city regime*. Quirijn Lennert van den Hoogen en Florine Jonker schrijven in *Values in Cultural Policymaking* dat dit regime vanwege de overlap met andere regimes geanalyseerd kan worden op nog een extra element; de verbinding met de lokale omgeving (110).

In deze masterscriptie worden de argumenten die beleidsmakers en popmakers gebruiken om uit te leggen waarom ze doen wat ze doen, geanalyseerd om te kijken in hoeverre de argumenten aansluiten bij de waarderegimes die hierboven zijn genoemd. Concluderend leent deze theorie zich voor dit onderzoek, omdat de theorie op alle sociale situaties in de cultuursector toepasbaar is. Hierdoor kunnen de twee verschillende partijen; beleidsmakers en popmakers, onder hetzelfde vergrootglas worden gelegd. Ten tweede maakt de theorie inzichtelijk of er een conflict bestaat tussen de beleidsmakers en popmakers door te analyseren hoe zij ten opzichte van elkaar de waarderegimes aanhalen en interpreteren.

1.4 Status questionis

Erik Hitters schrijft in *Patronen van Patronage* over de exceptionele economie rondom cultuur, waarin de factoren financiering, het initiatief, organisatie en legitimatie verschillende modellen van patronage vormen (43-56). Deze modellen van patronage zijn het mecenaat, protectoraat en de markt (57-62). Voor dit onderzoek is het model protectoraat belangrijk, omdat dit model de rol van de overheid als initiatiefnemer en financier van cultuur uitdraagt. De beleidsteksten uit dit onderzoek zijn van lokale overheden en zijn dus onderdeel van het protectoraat waarin popmakers door de overheid financieel worden verzorgd. Hitters stelt dat er tussen waardebeoordeling van kunst en cultuur en de legitimering van acties ten opzichte van kunst en cultuur een verband ligt. Dit dient als een belangrijk uitgangspunt voor deze scriptie. Aansluitend op Hitters gaat dit onderzoek er vanuit dat de legitimering (en zo ook waardebeoordeling) grote invloed heeft op de manier waarop het protectoraat werkt en zo ook op de doorwerking van het cultuurbeleid op popmakers.

Quirijn Lennert van den Hoogen en Florine Jonker onderzoeken de waardes achter beleid aan de hand van de theorie van Boltanski en Thévenot in “Values in Cultural Policymaking”. In dit hoofdstuk van het boek *Cultural Policy in the Polder*, gepubliceerd in 2018, beantwoorden zij vanuit een sociologisch perspectief de vraag hoe het politieke

systeem, het culturele systeem beïnvloedt door te kijken naar de waardes die worden gehanteerd in het cultuurbeleid tegenover het advies van experts, waaronder de Raad voor Cultuur (Hoogen en Jonker 107). In een periode van twintig jaar wordt dit verband in kaart gebracht aan de hand van de zeven waarderegimes. In hun onderzoek worden ook beleidsteksten en interviews (met de Raad voor Cultuur) gecodeerd aan de hand van de waarderegimes. Waar Hoogen en Jonker zich echter richten op het gehele cultuurbeleid in een lange periode tegenover het adviesorgaan van de cultuursector, richt dit onderzoek zich op regionaal cultuurbeleid versus popmakers in de periode 2021-2024.

Braber et al. passen in het onderzoek *Naar een versterking van de veerkracht van de boekenwereld na COVID-19*, gepubliceerd in 2021, ook de theorie van Boltanski en Thévenot toe. Deze benadering van de theorie wordt gebruikt voor de theorie van deze scriptie, samen met de benadering van Hoogen en Jonker. In het volgende hoofdstuk, het theoretisch kader, worden deze twee benaderingen samengebracht en toegespitst op dit onderzoek.

Interessant in het onderzoek “The social and cultural values of live music: Sustaining urban live music ecologies”, gepubliceerd in 2019, van Arno van der Hoeven en Erik Hitters is het regionale/lokale perspectief op de waarde van live muziek. Sociale waardes, waaronder sociaal kapitaal, publiekparticipatie en identiteit, en culturele waardes, waaronder levendigheid, talentontwikkeling en muzikale creativiteit, worden onderzocht met betrekking tot strategieën en teksten van livemuziekorganisaties in een stedelijke context (Hoeven en Hitters 263). In zeven landen onderzochten zij deze waarden om hiermee ook te kijken hoe deze waardes worden ondersteund door cultuurbeleid (Hoeven en Hitters 269). Hieruit concludeerden zij dat lokale gemeenten en beleidsmakers veelal de economische waarde van live muziek in de regio apprecieerden (Hoeven en Hitters 269). Hoewel deze scriptie zich richt op popmakerschap in plaats van live muziek, richt dit onderzoek zich ook op waardes achter muziek in een stedelijke omgeving; de regio Arnhem-Nijmegen.

Masterstudent Marleen van Houts onderzocht in 2021 de legitimering van het Nederlandse popbeleid in haar masterscriptie *Moet alles dat door de boxen schalt subsidie krijgen?: De legitimering van het Nederlandse popbeleid 2015-2021*. Van Houts onderzocht de waarden die zijn gehanteerd in beleidsteksten uit de periode 2015-2021 aan de hand van de kapitaaltheorie van Pierre Bourdieu. Mijn masterscriptie staat deels in het verlengde van de scriptie van Van Houts door onderzoek te doen naar de legitimering van popbeleid in 2021-2024. Tegelijkertijd richt mijn scriptie zich specifiek op regionaal beleid van popmakerschap en dit onderzoek vergelijkt de waarden achter dit beleid met de waarden van popmakers. Hiernaast pas ik niet de theorie van Pierre Bourdieu toe, maar deze van Boltanski en Thévenot aan de hand van de onderzoeken van Hoogen en Jonker en Braber et al.

In de congresbundel *De waarde van cultuur na corona* van de Boekmanstichting bevat meerdere artikelen over de waardebepaling van cultuur na de coronapandemie. In het artikel uit de bundel “Naar een beter normaal: Een oproep tot herbezinning op de waarde van cultuur” van Sarah Haaij, komt naar voren dat Haaij stelt dat de waarde van cultuur herzien moet worden en dat cultuurbeleid vooral moreler en eerlijker moet worden (22). Ook de duurzaamheid van de popmuzieksector wordt bevraagd na de coronaperiode (51-56). Met het onderzoeken van het beleid in de beleidsperiode 2021-2024 in deze scriptie verwacht ik dat bij bepaalde waarden zal worden teruggeblikt op veranderingen door de covidperiode; een afwijkende en destructieve periode voor de cultuursector. Een voorbeeld van veranderingen wordt gegeven in het volgende citaat uit dit artikel: “De coronapandemie heeft diepe sporen in de kunsten cultuursector achtergelaten. Daarbij zijn diepgewortelde ongelijkheden niet alleen bloot komen te liggen maar ook verscherpt” (Haaij 20). Ook deze masterscriptie neemt het standpunt in dat de waardebepaling van cultuur beïnvloed zal zijn door de coronaperiode. Argumenten van beleidsmakers en popmakers die uitleggen waarom ze doen wat ze doen, kunnen verband houden met de pandemie en er is te verwachten dat in interviews of

beleidsteksten de pandemie zal worden aangehaald. Deze editie van de Boekmanstichting staat in de status questionis om deze scriptie met de actualiteit, de pandemie in de beleidsperiode 2021-2024, te verbinden.

1.5 Opbouw scriptie

Deze scriptie is opgebouwd in vijf hoofdstukken. Na dit eerste hoofdstuk, de inleiding, volgt het theoretisch kader. Hierin worden de zeven waarderegimes uit de theorie van Boltanski en Thévenot in *On Justification: Economies of Worth* toegelicht. Aan de waarderegimes worden in dit hoofdstuk de startcodes van de codering gekoppeld en beargumenteerd. Het derde en vierde hoofdstuk verwerken de resultaten van dit onderzoek. De resultaten worden opgeplitst in overeenkomende waarderegimes en verschillen in waarderegimes tussen de argumenten die in de beleidsteksten en in de interviews naar voren zijn gekomen. De waarderegimes die naar voren komen in de analyse van de interviews en beleidsteksten worden aangehaald met citaten. Het laatste hoofdstuk vormt de conclusie van dit onderzoek, waarin antwoord wordt gegeven op de onderzoeksvraag: *Met betrekking tot de beleidsperiode 2021-2024 en de regio Arnhem-Nijmegen: hoe verhouden de waardes omtrent beleid voor popmakerschap die in regionale beleidsteksten worden gehanteerd zich tot de waardes achter popmakerschap die door popmakers worden gehanteerd?*

2. Theoretisch kader

De theorie over zeven waarderegimes, gepresenteerd door Boltanski en Thévenot in hun boek *On Justification: Economies of Worth*, 2006, vormt het theoretisch kader van dit onderzoek. Boltanski en Thévenot hebben een indeling in categorieën gemaakt van de waarden die mensen hechten aan wat zij doen in de cultuursector en daaraan gekoppeld: de redenen die ze aanvoeren voor waarom ze doen wat ze doen. De redenen van mensen in de cultuursector waarom ze nastreven wat ze nastreven en doen wat ze doen zijn in zeven domeinen van waarden op te delen. Boltanski en Thévenot noemen dit waarderegimes. Elk waarderegime kenmerkt zich op een andere manier. De theorie van de zeven waarderegimes; *inspired, domestic, industrial, civic, market, fame* en *project city regime*, kan op verschillende manieren worden toegepast in wetenschappelijk onderzoek. Twee onderzoeken die deze theorie toepassen op de Nederlandse cultuursector zijn het hoofdstuk “Values in Cultural Policy making” uit het boek *Cultural Policy in the Polder* uit 2018, geschreven door Quirijn Lennert van den Hoogen en Florine Jonker en het onderzoek *Naar een versterking van de veerkracht van de boekenwereld na COVID-19* van Braber et al., gepubliceerd in 2021.

Het is de vraag welke regimes naar voren zullen komen in de beleidsteksten en de interviews met popmakers. In dit hoofdstuk zal deze vraag doorschemeren om zo de theorie van Boltanski en Thévenot in het kader van deze scriptie te interpreteren. De twee benaderingen van de theorie van Boltanski en Thévenot van de twee onderzoekteams worden uiteengezet en vergeleken. Uit deze twee perspectieven en vanuit de vraag welke regimes terug zullen komen, zal ik elementen uit de theorie kiezen die relevant zijn voor dit onderzoek naar de waarden achter popbeleid en achter het makerschap van popmuzikanten/-artiesten.

1. Introductie onderzoek theaterbeleid door Hoogen en Jonker

Wetenschappers Quirijn Lennert van den Hoogen en Florine Jonker schrijven in het hoofdstuk “Values in Cultural Policy Making” over hun onderzoek naar het discours van waarden achter

het Nederlandse cultuurbeleid en het advies van de Raad voor Cultuur in een tijdsperiode van twintig jaar aan de hand van de waarderegimes van Boltanski en Thévenot. Door te onderzoeken welke waarden achter het cultuurbeleid en de adviezen van het adviesorgaan van het cultuurbeleid (Raad voor Cultuur) schuil gaan, willen zij inzicht creëren in hoe het politieke systeem het culturele systeem beïnvloedt (107). Zij hebben specifiek gekeken naar theaterbeleid, omdat theater een spanningsveld in de cultuursector weergeeft: Hoogen en Jonker schrijven dat er kritiek is op het cultuurbeleid in Nederland, omdat kunst en cultuur te afhankelijk zouden zijn van overheidssteun (108). Hoogen en Jonker schrijven dat de theatersector een sterk voorbeeld is van dit spanningsveld, omdat het gat tussen vraag en aanbod in deze sector groot is (108). Kunst waar weinig vraag naar is vanuit het publiek (en zo weinig maatschappelijk draagvlak heeft), kan voortbestaan door overheidssubsidie. Hierin is het protectoraat te herkennen: het model van patronage waarin de overheid de kunsten verzorgt en de kunst afhankelijk is van overheidssteun (Hitters 59). Deze zorg legitimeert de overheid in hun beleidsteksten en de Raad voor Cultuur in interviews die Hoogen en Jonker aan de hand van de waarderegimes van Boltanski en Thévenot hebben geanalyseerd. Het analyseren van beleidsteksten en interviews zal ook mijn aanpak zijn in deze scriptie.

Het spanningsveld van het gat tussen vraag en aanbod dat Hoogen en Jonker hebben onderzocht in het theaterbeleid is ook in het beleid van andere kunsten te herkennen. Popmuziek is in dit geval een interessante kwestie. Enerzijds bestaat popmuziek uit populaire muziek; muziek waar veel vraag naar is en die veel maatschappelijk draagvlak heeft. Anderzijds wordt popmuziek niet alleen gemaakt door populaire popmuzikanten, maar ook door experimentele, alternatieve en beginnende popmuziekartiesten/-formaties. Ik vraag me af of de rol die de overheid op zich neemt ten opzichte van popmuziek wordt beïnvloed door een van deze twee of juist beide perspectieven en welke waarden hierachter schuil gaan.

2. Introductie onderzoek boekenwereld na COVID-19 door Braber et al.

In het onderzoek *Naar een versterking van de veerkracht van de boekenwereld na COVID-19* doen Braber et al. onderzoek naar “waardes waarmee de belangrijkste spelers in de Nederlandse boekensector hun handelingen legitimeren” (4). Dit onderdeel van het onderzoek laat zien of de boekensector vanuit gedeelde waardes werkt, wat samenwerking laat zien en zo meer veerkrachtigheid of dat er juist weinig overeenkomende waardes zijn tussen de spelers, wat kan wijzen op een minder weerbare sector (4). Dit onderzoek is gedaan ten tijde van de COVID-19-pandemie waarin weerbaarheid, wenbaarheid en veerkracht als streefpunten in de cultuursector werden gezien om de sector door de pandemie te krijgen. Samenwerking tussen spelers in de boekensector wordt in de onderzoek gekoppeld aan veerkrachtigheid (4). Dit idee komt voort uit het boek *Art Worlds* van socioloog Howard Becker waarin hij stelt dat binnen een functionerende kunstwereld wordt samengewerkt vanuit het idee van gedeelde verantwoordelijkheid (Braber et al. 15). Belangrijke spelers uit de boekensector zijn voor dit onderzoek geïnterviewd en hun argumentatie van hun legitimering van handelen ten opzichte van de boekensector is aan de hand van Boltanski en Thévenot geanalyseerd.

Het idee dat gedeelde waardes tussen spelers in de boekensector wijst op samenwerking is een uitgangspunt dat in deze scriptie wordt gedeeld. Braber et al. hebben hiernaast verschillende spelers uit één kunsthoek vergeleken in waardes die naar voren komen in de argumentatie voor waarom zij doen wat zij doen. Ten slotte hebben zij de theorie van Boltanski en Thévenot en de bijbehorende codes aangepast op de boekensector, de actualiteit en na afloop op de analyse van het onderzoeksmateriaal. Deze drie vormen van aanpak en methode neem ik als uitgangspunten in deze scriptie over.

3. Toepassing theorie op deze scriptie

In tabel 3 staan de waarderegimes met de waardes die Hoogen en Jonker per regime in hun onderzoek hebben gehanteerd (117) met hiernaast de waardes die Braber et al. hebben

toegepast in hun onderzoek (16). Hier volgt per waarderegime een uitleg en toelichting van welke waardes in deze scriptie zullen worden toegekend aan de regimes. Deze waardes zijn samengebracht in tabel 3.

Waarderegime	Waardes die Hoogen en Jonker aan de waarderegime hebben toegekend (117)	Waardes die Braber et al. aan de waarderegime hebben toegekend (16)	Waardes die in deze scriptie aan de regimes zullen worden toegekend
Inspired regime	<u>Autonomy</u> <u>Artistic development</u>	Inspiratie Artistieke ontwikkeling	Autonomie Kwaliteit kunstwerk Kwaliteit kunstervaring Artistieke ontwikkeling
<u>Domestic</u> regime	<u>Preservation of traditions</u> <u>Local identity</u>	Erfgoed doorgeven Lokale identiteit	Tradities voortzetten Lokale identiteit
Fame regime	Media attention Image	Media-aandacht Imago	(Sociale) media-aandacht Imago
<u>Civic</u> regime	General interest Accessibility	Maatschappelijke verbondenheid Toegankelijkheid literatuur Persoonlijk welzijn	Maatschappelijk belang Toegankelijkheid muziek Persoonlijk welzijn
Market regime	Economic surplus <u>Competitive</u>	Economische waarde Concurrentiepositie	Economische waarde Competitie
Industrial regime	Efficiency Expertise	Efficiëntie Expertise	Efficiëntie Expertise Professionalisering
Project <u>city</u> regime	Networking Flexibility	Netwerken Samenwerken	Netwerken Flexibiliteit

Tabel 3

Waardes die Hoogen en Jonker en Braber et al. in hun onderzoek per waarderegimes van Boltanski en Thévenot hebben toegekend en de waardes die in deze scriptie aan de regimes zullen worden toegekend

Het eerste waarderegime *inspired regime* wordt door beide teams van wetenschappers anders ingevuld. Voor Hoogen en Jonker gaat het in dit regime om waardes (die achter de beweegredenen kunnen zitten van beleidsmakers om het beleid te maken dat ze maken, en voor makers om hun makerschap in te vullen op de manier waarop ze het invullen) die te maken hebben met artistieke autonomie, artistieke ontwikkeling, kwaliteit van het kunstwerk en de kwaliteit van de ervaring die een kunstwerk oplevert (109). Het gaat hier om dingen die niet in woorden kunnen worden uitgedrukt, stellen Hoogen en Jonker, en de waardes gaan in op emotie en relevantie (109). Braber et al. hebben de waarde *autonomy* vervangen door de

waarde *inspiratie*, omdat zij de betekenis van *autonomy* niet eenduidig genoeg vinden en dit als een te technisch woord zien voor hun onderzoek (59). Concluderend gaat het *inspired regime* in op waarden die inhoudelijk ingaan op de kunst en het artistieke proces.

Voor deze scriptie kies ik ervoor om *autonomie*, *kwaliteit kunstwerk*, *kwaliteit kunstervaring* en *artistieke ontwikkeling* de invulling te laten zijn van het *inspired regime*, zie tabel 3. *Autonomie* is ten eerste een term die op veel verschillende manieren kan worden geïnterpreteerd, zoals Braber et al. ook stellen. De betekenis van *autonomie* volgens wetenschapper Pierre Bourdieu in *The Field of Cultural Production, or: The Economy Reversed*, 1993, is “kunst om de kunst” (artistieke waarde) in tegenstelling tot heteronomie; kunst ten gunste van hen die het culturele veld (het denkbeeldige veld bestaande uit iedereen die werkt met kunst en cultuur) economisch en politiek gezien domineren (40). Concreter gezien stelt Bourdieu dat er kunst is die gemaakt is voor andere kunstenaars en ten gunste van de kunsten en kunst die wordt gemaakt voor de massa, ook wel de “bourgeois art” genoemd (40). Hieraan toegevoegd laat Bourdieu een tweede verschil zien tussen heteronomie en *autonomie*. Bij *autonomie* is de kunstenaar tot op zekere hoogte onafhankelijk van de economie en van “external demands”; invloeden van buitenaf (Bourdieu 40-41). Het tegenovergestelde is heteronomie waarbij de kunstenaar wordt beïnvloed door invloeden van buitenaf en de kapitalistische economie (Bourdieu 40-41). Met het aanhalen van Pierre Bourdieu treed ik even buiten de theoretische kaders van deze scriptie, want het is interessant om in dit geval de waarde *autonomie* meer duiding te geven. De waarde *autonomie* blijft behouden in dit onderzoek, omdat deze een belangrijk gegeven in kaart kan brengen, namelijk de legitimeringsparadox. Kunst die autonoom is volgens de definitie van Bourdieu is vaak vernieuwend. De kunst kan daarom experimenteel van aard zijn en (nog) geen of weinig publiek trekken. Kunst die veel publiek trekt, zoals popmuziek die in de hitlijsten terecht komt, kan minder vernieuwend zijn en juist inspelen op wat mensen graag en vaak horen;

heteronome kunst. Geeske Bekker schrijft in het artikel “De legitimeringsparadox in het kunstbeleid beschouwd” van het tijdschrift Boekman, editie *Boekmancahier 20* in 1994, hoe de overheid soms kunst steunt die (nog) geen publiek heeft, maar kunst die wel de kunstwereld kan vernieuwen en die voor zelfontplooiing kan zorgen, terwijl burgers daar niet direct op zitten te wachten (1). De legitimeringsparadox stelt de vraag of de overheid kunst en cultuur met veel maatschappelijk draagvlak zou moeten financieren of kunst en cultuur met weinig publiek, maar met wellicht meer impact zou moeten financieren. Popmuziek is een interessante hoek in muziek, omdat het enerzijds bestaat uit muziek uit de hitlijsten, voor de massa en wat dus veel maatschappelijk draagvlak heeft, en anderzijds uit experimentele, alternatieve en nieuwe popmuziek met (nog) weinig publiek. In deze scriptie wordt de definitie van *autonomie* volgens Pierre Bourdieu aangehouden en wordt deze waarde toegekend aan het *inspired regime*, omdat het inzicht kan geven in het actuele spanningsveld van de legitimeringsparadox.

De waarden *kwaliteit kunstwerk* en *kwaliteit kunstervaring* gaan beiden in op artistieke kwaliteit. De Nederlandse overheid houdt zelf afstand ten opzicht van de kwaliteit en diversiteit van de kunsten (Hoogen en Jonker 107). Deze houding heeft de overheid decennia geleden aangenomen en heeft het toezicht op kwaliteit en diversiteit in kunst toegewezen aan het adviesorgaan Raad voor Cultuur. Hoogen en Jonker schrijven dat de waarde *artistieke kwaliteit* ook gaat over de ervaring die een kunstwerk creëert (109). Het is daarom te verwachten dat artistieke kwaliteit in beleidsteksten meer in zal gaan op de ervaring die het kunstwerk creëert in tegenstelling tot de artistieke kwaliteit van het werk zelf. Hierdoor is de waarde artistieke ontwikkeling opgesplitst in *kwaliteit kunstervaring* en *kwaliteit kunstwerk* voor dit onderzoek dat zich richt op lokale popmakers en het popbeleid in de regio Arnhem-Nijmegen. De waarde *kwaliteit kunstwerk* zou goed terug kunnen komen in de interviews met

de popmakers, omdat te verwachten is dat makers streven naar ‘goede muziek’ maken, zoals zij zelf ‘goed’ ervaren.

De laatste waarde van het *inspired regime* neem ik over uit beide onderzoeken; *artistieke ontwikkeling*. De overheid kan bijvoorbeeld waarde hechten aan het ontwikkelen van broedplaatsen en talentontwikkeling. De maker kan bijvoorbeeld waarde hechten aan het groeien in diens muzikale en creatieve vaardigheden en kan hiervoor subsidie aanvragen.

Het tweede waarderegime is het *domestic regime*. Het *domestic regime* heeft te maken met geschiedenis, afkomst en erfgoed (Hoogen en Jonker 109). Uit de waardes die Boltanski en Thévenot onder dit regime scharen, zal ik in dit onderzoek de waardes *tradities voortzetten* en *lokale identiteit* toekennen aan het *domestic regime*, zie tabel 3. Ik kies ervoor om de waarde erfgoed niet mee te nemen in deze scriptie, omdat er in muziek minder sprake is van erfgoedbehoud in tegenstelling tot andere kunstdisciplines, zoals beeldhouwkunst en architectuur. Een term als tradities werkt in muziek beter, omdat bepaalde subgenres en het maken van muziek als tradities kunnen worden ervaren. Een muziekgenre zoals blues stamt uit de vorige eeuw en is gebaseerd op specifieke, muzikale elementen die van generatie op generatie zijn overgebracht. De waarde *lokale identiteit* is interessant voor dit onderzoek, omdat dit onderzoek zich richt op de regio Arnhem-Nijmegen. De subsidies van de lokale overheden zijn gericht op lokale makers. Het is interessant om te kijken of de overheid belangen heeft bij het ontwikkelen van de lokale identiteit doormiddel van de lokale popsubsidies. Tegelijkertijd zal dit onderzoek uitwijzen of de popmakers hun muziek in verband brengen met hun lokale identiteit.

Het volgende regime, *fame regime*, gaat in de kern over publieke erkenning (Hoogen en Jonker 109). Het *fame regime* wordt in mijn onderzoek nagenoeg gelijk ingevuld als bij Hoogen en Jonker en Braber et al., door de waardes *imago* en *media-aandacht*, op één onderdeel na; de toevoeging van (*sociale*) aan *media-aandacht*, zie tabel 3. De reden van deze

toevoeging is het groeiende belang van sociale media voor het ondernemerschap van muzikanten en artiesten. Sociale media kunnen namelijk voor mogelijkheden voor promotie en publiekbereik zorgen als nieuwe publieke sfeer. Naast aandacht in kranten, op nieuwswebsites en tijdens publieke bijeenkomsten, groeit het belang van de aandacht op sociale media en streamingdiensten, zoals Spotify. Dit belang zou daarom in de interviews met de popmakers naar voren kunnen komen.

Het vierde regime, *civic regime*, gaat niet over belangen van een individu, maar om belangen van het collectief (Hoogen en Jonker 109); een sociale groep of de maatschappij. Voor het *civic regime* heb ik gekozen voor de toekenning van de waardes *maatschappelijk belang*, *toegankelijkheid muziek* en *persoonlijk welzijn* aan het *civic regime*. De waarde *persoonlijke welzijn* uit het onderzoek van Braber et al. is toegevoegd, omdat deze waarde het effect van kunst en cultuur op het (psychisch) welzijn omarmt (59). Ik vraag me namelijk af of de popmuzikanten zullen benoemen of hun makerschap wellicht een therapeutische werking op hen heeft of dat zij met hun makerschap anderen bijvoorbeeld mentaal willen steunen. Hiernaast zou de overheid bijvoorbeeld het persoonlijk welzijn en de veerkracht van jongeren of een andere sociale groep als speerpunt kunnen benoemen, omdat muziek kan bijdragen aan onder andere iemands identiteit, eigenwaarde en/of geluk. De waardes *maatschappelijke verbondenheid* en *general interest* komen samen in de waarde *maatschappelijk belang* in dit onderzoek, zie tabel 3. Deze waarde omvat alle impact van de popmuziek op de maatschappij en sociale sfeer. Deze scriptie focust zich specifiek op muziek, waardoor de waarde *toegankelijkheid muziek* ontstaat uit de waarde *accessibility* van Hoogen en Jonker.

Het vijfde waarderegime is het *market regime*. Hoogen en Jonker schrijven dat dit regime draait om competitie en dat succes wordt uitgedrukt in winst, geld en bezit van luxueuze goederen (109). Samenvattend gaat het om economisch succes van en competitie

binnen bijvoorbeeld de popmuziekindustrie in het algemeen. De waarde van deze vormen van materiële winst wordt behandeld onder het nom van de waarde *economische waarde*. Omtrent de tweede waarde *competitie* vraag ik me af of popmakers zich vaak zullen vergelijken met andere spelers uit het veld. De popmuziek zit namelijk nog niet lang in het subsidiesysteem, zoals blijkt uit de inleiding van deze scriptie, waardoor popmuzikanten en -artiesten gewend zijn om ‘hun eigen boontjes te doppen’ en zich waarschijnlijk dan ook gewend zijn bezig te zijn met hun marktpositie.

Het voorlaatste regime, *industrial regime*, is een domein waarin experts belangrijke spelers zijn en waarin kennis als zeer waardevol wordt beschouwd (Hoogen en Jonker 109). Hoogen en Jonker omschrijven dit regime ook als het *professional regime* (109). Voor het *industrial regime*, heb ik gekozen om te werken met de waardes *expertise*, *efficiëntie* en *professionalisering*, zie tabel 3. *Professionalisering* is nieuw toegevoegd aan de waardes uit de onderzoeken van Hoogen en Jonker en Braber et al.. De Raad voor Cultuur noemt in het advies *De balans, de behoefte: Pleidooi voor een integraal, inclusief muziekbeleid* uit 2017 cultureel ondernemerschap en professionalisering als aandachtspunten voor het muziekbeleid vanaf 2017. De groeiende aandacht voor cultureel ondernemerschap en professionalisering laten een actuele ontwikkeling zien en ik vraag me af of dit invloed heeft op het terugkomen van het *inspired regime* in de beleidsteksten en interviews. Termen als professionalisering, ontwikkelen beroepspraktijk of ondernemerschap zouden kunnen voorkomen in de beleidsteksten en kunnen ook onderwerpen zijn die de popmakers tegenkomen in hun makerschap. Naast dat de popmakers in hun werk professioneel te werk kunnen gaan, zijn er ook andere spelers in de popindustrie die als expert belangrijk en toonaangevend kunnen zijn in het *industrial regime*. Aangezien de popindustrie zolang zonder subsidie heeft gefunctioneerd, bestaat deze industrie uit sociale constructies en hiërarchie tussen managers, bookers, podiumproducenten, televisiemakers, platenlabels, artiesten, muzikanten, et cetera.

Experts worden in het *industrial* regime gezien als protagonisten, aldus Hoogen en Jonker (109). Wellicht wordt de invloed van deze spelers en deze hiërarchie benoemd in de interviews, wat kan wijzen op een aanzienlijke rol van het *industrial regime*.

Voor het laatste regime, *project city regime*, volgt dit onderzoek de benadering van Hoogen en Jonker. Dit regime is geïntroduceerd als kritische reactie op kapitalisme en het is een projectmatig regime (Hoogen en Jonker 109). Dit regime combineert waarden uit het *inspired*, *market* en *industrial regime*, waardoor het niet altijd makkelijk is om dit regime in analyses van onderzoeksmateriaal te herkennen (Hoogen en Jonker 110). Hoogen en Jonker hebben daarom een extra invulling aan het *project regime* gegeven: de verbinding met de lokale omgeving en het lokale netwerk (110). De waarden *netwerken* en *flexibiliteit* verbind ik net als Hoogen en Jonker met het *project city regime*.

Braber et al. hebben het *project city regime* een algemenere invulling gegeven, waarin het niet alleen gaat om lokaal netwerken, maar ook landelijk netwerken (59). Deze scriptie richt zich echter juist op een lokaal netwerk van beleidsmakers en popmakers in de regio Arnhem-Nijmegen, waardoor het interessant is om deze specifieke benadering van Hoogen en Jonker te behouden.

4. Startcodes en nieuwe codes

In tabel 3 staan de waarden die in deze scriptie aan de regimes zullen worden toegekend en in dit hoofdstuk zijn onderbouwd. Deze achttien waarden dienen als startcodes. Startcodes zijn de codes die als eerste in mijn codelijst zijn opgenomen. Hiernaast vormen de startcodes het uitgangspunt van de interviewvragen. De interviewvragen gaan in op al deze waarden om zo erachter te komen welke waarderegimes naar voren komen in de argumentatie van de legitimering van de popsubsidie en het popmakerschap.

Als bepaalde waarden terugkomen in de argumentatie van popmakers en popbeleidsmakers omtrent waarom zij doen wat zij doen die niet binnen deze startcodes vallen,

worden deze toegevoegd aan deze achttien codes en gemarkeerd met een 'X'. Hetzelfde geldt voor het moment dat er een nieuw regime naar voren komt in de analyse van de interviews en beleidsteksten. Door het onderscheid te maken tussen de startcodes en de regimes van Boltanski en Thévenot en de nieuwe codes en regime(s) wordt inzichtelijk in hoeverre de theorie uit 2006 van Boltanski en Thévenot terugkomt en niet terugkomt in de analyse van het onderzoeksmateriaal (beleidsteksten en interviews) van deze scriptie anno 2023.

3. Resultaten: De popmuziek geïndustrialiseerd

3.1 Introductie resultaten

Om in kaart te brengen hoe popmakers zich verhouden tot de waarden die in de beleidsteksten over popmakerschap naar voren komen (in de regio Arnhem-Nijmegen, tussen 2021-2024), heb ik deze waarden geanalyseerd. Waardes kunnen worden afgeleid uit zelfreflecties en praktische redeneringen die mensen dagelijks inzetten om hun sociale gedrag vorm te geven (interviews), maar ook uit argumenten die handelingen legitimeren (beleidsteksten) (Braber et al. 56). De waarden uit de interviews en beleidsteksten heb ik aan de hand van de theorie van waarderegimes van Boltanski en Thévenot gecodeerd en geanalyseerd. De interpretatie van de theorie van Boltanski en Thévenot is gebaseerd op de onderzoeken van Braber et al. en Hoogen en Jonker, behandeld in het theoretisch kader. Uit de analyse is gebleken welke regimes met bijbehorende waarden sterk naar voren komen en welke regimes minder aandacht krijgen in de beleidsteksten en interviews. Ook is hieruit te concluderen in hoeverre de twee perspectieven zowel contrasteren als overeenkomen. Ten slotte is inzichtelijk geworden in hoeverre de theorie van Boltanski en Thévenot nog steeds toereikend was om de waarden te kunnen indelen, vijftien à twintig jaar nadat de theorie is gepubliceerd (2006).

Het *industrial regime* en *inspired regime* komen zowel in de interviews als beleidsteksten sterk naar voren. In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe deze regimes naar voren komen in de beleidsteksten en interviews en hoe deze regimes worden geïnterpreteerd ten opzichte van de theorie van Boltanski en Thévenot. Hetzelfde volgt voor het *project city regime*. De andere regimes en de sterkere verschillen in interpretatie tussen de popmakers en beleidsmakers komen in hoofdstuk 4 aan bod: “Resultaten: Stadsbelang tegenover persoonlijk belang”. Een overzicht van de waarderegimes is af te lezen uit tabel 4 waarin van boven naar beneden, van meeste aandacht naar minste aandacht, de regimes voor de popmakers en beleidsmakers (blijkend uit de beleidsteksten) zijn gerangschikt.

Beleidsmakers

1. Industrial regime
Efficiëntie
Expertise
Professionalisering

2. Inspired regime
Artistieke ontwikkeling
Kwaliteit kunstwerk
Kwaliteit kunstervaring
Autonomie

3. Domestic regime
Lokale identiteit
Tradities voortzetten
X Stadsontwikkeling

4. Civic regime
Maatschappelijk belang
Persoonlijk welzijn

5. Project city regime
Netwerken
X Samenwerking
Flexibiliteit

6. Market regime
Economische waarde
Concurrentie

7. Fame regime
(Sociale) media-aandacht
Imago

Popmakers

1. Industrial regime
Efficiëntie
Expertise
Professionalisering

2. Inspired regime
Artistieke ontwikkeling
Kwaliteit kunstwerk
Kwaliteit kunstervaring
Autonomie

3. Civic regime
Maatschappelijk belang
Persoonlijk welzijn
X Persoonlijk belang

4. Project city regime
Netwerken
X Samenwerking
Flexibiliteit

5. Market regime
Economische waarde
Concurrentie

6. Fame regime
(Sociale) media-aandacht
Imago

7. Domestic regime
Lokale identiteit
Tradities voortzetten

Meeste aandacht

Minste aandacht

Tabel 4 Overzicht rangschikking waarderegimes*

* *Het project city regime, market regime en fame regime liggen dicht bij elkaar wat betreft de aandacht die deze regimes van de popmakers hebben gekregen, zie bijlage 2. Om dit te benadrukken zijn deze drie regimes omlijnd.*

3.2 Industrial regime

3.2.1 Industrial regime: perspectief beleidsmakers

Beleid is in de kern een industrieel fenomeen, omdat met beleid maatregelen worden getroffen voor bepaalde doeleinden (Hoogen en Jonker 113). Die maatregelen worden vastgesteld en onderbouwd in documenten en bestaan uit allerlei functionele procedures om de doelen te behalen (Hoogen en Jonker 113). De grote aandacht die het *industrial regime* dat ingaat op de waardes (en startcodes) *efficiëntie, expertise en professionalisering* in de beleidsteksten krijgt, is daarom niet geheel verassend. Vijf van de negen beleidsteksten gaven de meeste aandacht aan dit regime, zie bijlage 2, en de andere vier beleidsteksten gaven ook veel aandacht aan dit regime. Alleen *Stadsbegroting 2022* van Nijmegen en de uitgangspuntennotitie van Provincie Gelderland gaven andere regimes duidelijk meer aandacht.

Het *industrial regime* komt in de beleidsteksten niet alleen voor in de vorm van beleidsprocedures en maatregelen. In de beleidsteksten wordt duidelijk dat *efficiëntie, expertise en professionalisering* waardes zijn die aan het makerschap en de culturele sector worden gelinkt. Deze link wordt duidelijk in het volgende citaat van de Cultuur Academy.

De Cultuur Academy is er voor de cultuurprofessional in 025 en staat voor het collectief versterken van de sector: leren en ontwikkelen als vanzelfsprekend onderdeel van het werk. Aan de hand van vragen uit het veld worden verschillende

werkvormen ontwikkeld en kennis gedeeld, voor zowel persoonlijke als vakmatige groei. (Cultuur Academy, “aanvraag”, 4)

In dit citaat komen de kernwaarden uit het *industrial regime* naar voren. Het thema “kennis delen” wijst ten eerste op *expertise*. De verschillende “werkvormen” wijzen daarnaast op *efficiëntie*. Ten slotte blijkt de *professionalisering* uit hun doelgroep, “de cultuurprofessional in 025” en uit de aandacht voor “vakmatige groei” (Cultuur Academy, “aanvraag”, 4).

De waarden van het *industrial regime* komen ten derde naar voren uit het gegeven dat deze waarden subsidiecriteria in de regio vormen. Onder andere *professionalisering* en *efficiëntie* zijn waarden die directe criteria vormen voor subsidie. Uit de beleidstekst *Advies artistieke producties en presentaties en artistieke festivals Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 2021 – 2022* blijkt hoe subsidieaanvragen bijna niet zijn gehonoreerd, doordat de subsidieaanvragers te weinig initiatief in *professionalisering* toonden. Dit wordt duidelijk in de volgende twee citaten:

De commissie is in deze aanvraagronde wederom kritisch geweest op terugkerende aanvragers die in hun plannen niet of nauwelijks artistieke ontwikkeling of verdere professionalisering laten zien. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

Niet alle organisaties die beschikken over een eigen locatie, weten die voldoende te exploiteren, waardoor ze potentiële (huur)inkomsten mislopen. In deze ronde krijgen ze het voordeel van de twijfel, maar de commissie wil in de volgende ronde aantoonbare verbetering, meer ondernemerschap en minder subsidieafhankelijkheid zien. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

De waarde *expertise* van het *industrial regime* komt in alle beleidsteksten, behalve in de *Stadsbegroting 2022* van Nijmegen, naar voren. Als we meer inzoomen vormt specifiek gezien de Cultuur Academy een grote rol in de exploitatie van *expertise* in de culturele sector van de regio Arnhem-Nijmegen. Schakel025 vormt samen met Cultuur Academy de partijen die het cultuurbeleid van Gemeente Arnhem en Gemeente Nijmegen gedeeltelijk uitvoeren en die zowel de subsidie Stroomversneller als Groeispurt uitkeren. Dit zijn de subsidies die een aantal van de popmakers die hebben deelgenomen aan de interviews voor deze scriptie hebben gekregen. Door middel van het aanbieden van kennis aan de sector, wil de Cultuur Academy de cultuurprofessional verder helpen en wil de Cultuur Academy de gehele sector versterken, blijkt uit het volgende citaat.

Cultuur Academy is er voor de cultuurprofessional in Arnhem en Nijmegen en staat voor het collectief versterken van de sector [...] Dat doen we door het delen van kennis online en offline [...]. Daarnaast bouwen we aan een netwerk waarbij het steeds normaler wordt om vragen te stellen en expertise door te geven met als doel jezelf, jouw organisatie en de sector te versterken. (Cultuur Academy, “aanvraag”, 4)

Kennis wordt in het beleid voor popmakerschap in de regio Arnhem-Nijmegen voornamelijk gelinkt aan ondernemende en professionele vaardigheden en niet aan bijvoorbeeld artistieke vaardigheden. Dit wordt duidelijk uit het eerste gedeelte van het voorwoord van het beleidsplan van de Cultuur Academy.

Kunst en cultuur zijn onmisbaar voor een gezonde samenleving en een bruisende stad. Om deze sector optimaal tot bloei te laten komen, moet er niet alleen oog zijn voor de artistieke en creatieve kant van deze medaille. Er moet ook geïnvesteerd worden in de

“achterkant”: netwerk, kennisdeling en ontwikkeling van de mensen die werken in de sector. Deze investeringen dragen bij aan groei en professionalisering. Alleen op die manier kan de kunst- en cultuursector optimaal bijdragen aan de samenleving.

(Cultuur Academy, “beleidsplan”, 2)

De tweede manier waarop de waarde *expertise* naar voren komt in de beleidsteksten is door het belangrijk maken van experts. Experts vormen belangrijke protagonisten in een cultuur sector waarin het *industrial regime* sterk wordt gerepresenteerd (Hoogen en Jonker 109). In de beleidsteksten komen verschillende experts naar voren. Ten eerste is het opvallend dat de Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem de Gemeente Arnhem adviseert om gebruik te maken van de *expertise* die aanwezig is in de cultuursector zelf voor de omgang met de coronacrisis, blijkend uit het volgende citaat.

“Kunstenaars, musici en verhalenvertellers weten hoe je omgaat met het onbekende. Het niet-weten is voor hen bekend terrein. Hoe zouden we in deze tijd van hun expertise gebruik kunnen maken?”¹ Dat is de uitdaging waar we als culturele sector gezamenlijk voor staan. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 4)

Ook voor het oplossen van het lage aantal subsidieaanvragen vanuit de muzieksector verwijst de adviescommissie naar experts uit de sector zelf. Dit wordt duidelijk in het volgende citaat.

Het valt de commissie op dat er geen nieuwe aanvragers uit de muzieksector zijn. Dat verbaast haar [...] De commissie adviseert nader onderzoek uit te voeren naar deze sector en daarbij gebruik te maken van de aanwezige expertise in de Arnhemse popcultuur. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 8)

Een tweede groep experts die naar voren komt in het onderzoeksmateriaal, is de beoordelaars van de subsidieaanvragen voor de regeling Groeispurt. De aanvragen worden door minimaal twee mensen beoordeeld, waaronder één adviseur die let op de “artistieke kwaliteit van de aanvraag en de potentie van het project voor de ontwikkeling van de talentvolle maker” (Groeispurt 3). Uit het beleidsplan van Groeispurt blijkt dat de adviseurs “specialisten in hun vakgebied met veel kennis van het Nijmeegse culturele veld en een breed netwerk” zijn (3).

De laatste manier waarop *expertise* in het cultuurbeleid naar voren komt, resulteert uit de coronacrisis. In de Geamendeerde Begroting van de Gemeente Arnhem komt naar voren dat er voor mogelijke ‘braindrain’; het verlies van *expertise*, in de sector wordt gevreesd, doordat mensen (gedwongen) werk buiten de sector zijn gaan zoeken, doordat de coronacrisis de sector hard trof. Het volgende citaat representeert deze vrees.

Maar ook de positie van de makers en de zzp'ers in de kunsten. Een punt van zorg is een mogelijke 'braindrain' in de culturele sector, doordat mensen ander werk zijn gaan doen. Hierdoor wordt de noodzaak vergroot voor een goede arbeidsmarktagenda voor de culturele sector, waarbij zowel aandacht is voor een eerlijke betaling als voor meer scholingsmogelijkheden. (Gemeente Arnhem 101)

De tweede waarde van het *industrial regime* dat in de beleidsteksten sterk wordt gerepresenteerd, is *efficiëntie*. Als *efficiëntie* wordt nagestreefd, zijn doelgerichtheid en functionaliteit kenmerkende thema's (Hoogen en Jonker 109). Als we kijken naar cultuurbeleid zijn ten eerste procedures en regelingen waaruit beleid in de basis bestaat *efficiënt*, waardoor deze waarde sterk naar voren komt, maar hiernaast komt *efficiëntie* voor op de manier van het makersklimaat en de culturele infrastructuur willen versterken, de Fair

Practice code nastreven en het subsidie criterium van een ‘doordacht/strategisch plan’ voor de subsidies hanteren

Het makersklimaat en de culturele infrastructuur versterken, gaat ten eerste over het optimaliseren van de omstandigheden en netwerken binnen de cultuursector. In de *Geamendeerde Begroting 2022* wil de Gemeente Arnhem het makersklimaat verbeteren door middel van “meer budget, voldoende speelplekken, ateliers en repetitie- en oefenruimten [en] een gezonde arbeidsmarkt” (101). Het verbeteren van de culturele infrastructuur voor de podiumkunsten wordt door de Provincie Gelderland in *Uitvoeringsprogramma cultuur en erfgoed 2023* op de volgende manier omschreven.

Doel: Culturele instellingen en producties ondersteunen, zodat deze duurzaam bijdragen aan een bloeiend cultureel klimaat in Gelderland. We vinden een sterke culturele infrastructuur op het terrein van podiumkunsten belangrijk voor ons vestigingsklimaat. Meedoen aan culturele activiteiten draagt bij aan ontmoeten en verbinden. (Provincie Gelderland 8)

Uit dit citaat blijkt overigens dat het verbeteren van de culturele infrastructuur als middel wordt gebruikt om het vestigingsklimaat, cultuurparticipatie en sociale verbinding na te streven. Dit zijn waarden die passen bij het *domestic regime* en *civic regime* van Boltanski en Thévenot die later in de resultatenhoofdstukken aan bod zullen komen.

De Fair Practice Code biedt sinds 2017 een kader voor eerlijk, duurzaam en transparant ondernemen en werken, voor iedereen in de cultuursector, aldus Jack van der Leden in de Boekman editie “De Fair Practice Code: Stevig op de agenda, maar nog veel werk aan de winkel” uit 2017 (2). De code ontstond, doordat er veel zorgen heersten over de arbeidsomstandigheden in de culturele en creatieve sector, mede vastgesteld in een analyse

van de Raad voor Cultuur in 2016 (Leden 3). De code streeft de volgende punten na: solidariteit, duurzaamheid, diversiteit, vertrouwen en transparantie (Leden 4). De code omarmt veel verschillende waarden, maar is in essentie een belangrijke *efficiënte* gedragscode die het culturele klimaat en *professionalisering* omarmen. De code komt in drie beleidsteksten naar voren: *Geamendeerde Begroting 2022, Advies artistieke producties en presentaties en artistieke festivals Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 2021 – 2022 en Uitgangspunten cultuur en erfgoed 2022*.

Het criterium van een ‘doordacht/strategisch plan’ is de laatste manier waarop de waarde *efficiëntie* van het *industrial regime* in de beleidsteksten uit de regio Arnhem-Nijmegen sterk naar voren komt. Een doordacht plan is gebaseerd op doelgerichtheid, een belangrijk thema in het *industrial regime* (Hoogen en Jonker 109). Zoals het Adviesrapport van de Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem omschrijft, gaat het schrijven van een aanvraag om meer dan ‘een heldere artistieke visie neerzetten’:

In vergelijking met de vorige ronde ziet de commissie dat meer aanvragers een heldere artistieke visie neerzetten en vertalen naar een goed doordacht activiteitenprogramma. Ze is positief over de toename van het aantal kwalitatief goede aanvragen, maar constateert ook dat die kwaliteit per aanvrager sterk wisselt. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

Groeispurt Fonds voegt hieraan toe dat een aanvraag “een realistisch dekingsplan of een onderbouwde kostenraming” en een afgebakende planning met een begin en eind moet betreffen (3).

De derde en laatste waarde uit het *industrial regime* is *professionalisering*. In de beleidsteksten, op de *Stadsbegroting 2022* van Nijmegen na, komt *professionalisering* als waarde uit het waarderegime *industrial regime* sterk naar voren.

Eén van de subsidieregelingen van Provincie Gelderland waar popmakers aanspraak op kunnen maken is ‘Talentontwikkeling professionals’. Drie van de vier respondenten van dit onderzoek hebben deze subsidie toegekend gekregen. In het volgende citaat ligt de provincie toe waarom deze subsidieregeling bestaat.

We doen dit omdat we het belangrijk vinden dat Gelderland een provincie is waarin professionele makers zich verder artistiek kunnen ontwikkelen en daarbij op zoek kunnen gaan naar de gewenste begeleiding. (Provincie Gelderland, “uitgangspunten”, 11)

Als onderdeel van deze subsidieregeling krijgen makers zowel een bijdrage om iets te maken, als een bijdrage voor coaching, waaruit op te maken is dat *expertise* wordt ingezet om de *professionalisering* van makers te bevorderen. De Cultuur Academy en Schakel025 richten zich ook op de ontwikkeling van professionals in de culturele sector in de regio Arnhem-Nijmegen. Dit komt naar voren in het volgende citaat uit *Cultuur Academy Beleidsplan en Activiteitenplan 2023-2024: Connect and Learn*:

Schakel025 en Cultuur Academy gaan vanaf 1 januari 2023 samen in één stichting verder onder de naam Cultuur Academy. Door de organisaties samen te voegen, bereiken we organisatorische en financiële slagkracht en scheppen we duidelijkheid naar het veld: een organisatie die investeert in de ontwikkeling van alle cultuurprofessionals. (Cultuur Academy, “beleidsplan”, 3)

De waarde *professionalisering* wordt in verband gebracht met ondernemerschap, organisatie, zakelijke vaardigheden en leiderschap (Cultuur Academy, “Beleidsplan”, 4). Opvallend is hoe de beleidsteksten makers en zogenoemde medemogelijkmakers, waaronder organisaties en culturele instellingen, vaak als één groep beschouwen, terwijl organisaties en individuele makers wellicht heel anders functioneren. Ook verschil in discipline vervaagt in de beleidsteksten en onderscheid limiteert zich over het algemeen tot podiumkunsten en beeldende kunst. De verschillen die binnen de sector bestaan, worden zichtbaar in het volgende citaat dat ingaat op financiële zelfredzaamheid; een waarde die twee regimes; het *industrial* en *market regime* representeert. Voor financiële zelfredzaamheid zijn namelijk ondernemende en professionele vaardigheden nodig, maar financiële zelfredzaamheid is ook een kenmerk van *economische waarde*, wat later in de resultaten bij het behandelen van het *market regime* zal worden besproken.

Het verbaast de commissie dat aanvragers kansen om minder financieel afhankelijk te zijn van overheden of andere fondsen veelal niet benutten of zien. Organisaties met weinig zelfredzaamheid hebben minder overlevingskansen en kunnen de landelijke (concurrentie)positie van het Arnhemse culturele middenkader onnodig verzwakken. Bij de podiumkunsten ziet de commissie meestal een evenwichtige financieringsmix. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

3.2.2 *Industrial regime: perspectief popmakers*

Het *industrial regime* krijgt bij de popmakers ook veel aandacht in de interviews ten opzichte van de andere regimes en alleen respondent 3 hecht duidelijk meer waarde aan het *inspired* en *civic regime*, zie bijlage 2. Hoogen en Jonker schrijven in 2018 dat de jongere generatie makers steeds meer thema's zoals marketing en management, die bij het *industrial regime*

passen, als 'part of the job' ervaren, waardoor deze thema's verbonden zijn met hun autonomie en artistieke ideeën (123). Het waarderegime *industrial regime* staat in dat geval minder ver weg van hun kern als popmaker: kunst en cultuur maken (Hoogen en Jonker 123). De vanzelfsprekendheid van het belang en de integratie van het *industrial regime* komen naar voren in de interviews met popmakers uit de regio Arnhem-Nijmegen. Zowel *expertise*, *efficiëntie*, als *professionalisering* worden door alle vier de respondenten omarmd. Respondent 3 zegt het volgende als antwoord op de vraag: 'Hoe sta je tegenover het idee van ondernemerschap?':

Je moet iets ondernemen, ja, maar ik denk dat iedere maker per definitie iets onderneemt, want er is niks en je gaat shit doen en dan is er iets. Dus ik [...] zie ondernemerschap niet echt als iets wat heel ver van kunstenaars afstaat. (Respondent 3 00:22:24)

Het belang van de waardes *efficiëntie*, *expertise* en *professionalisering* wordt door de respondenten niet alleen ervaren in hun beroepspraktijk, maar ook bij het aanvragen van subsidie. Een doordacht plan van aanpak en samenwerking ziet respondent 4 als de essentie van een subsidieaanvraag. Dit blijkt uit het volgende citaat:

Ik denk dat het kopje 'werkwijze en visie' [...] de twee belangrijkste zijn van een aanvraag [...] omdat dat direct verband heeft met welke mensen ga ik betrekken? En, [...] waarom is mijn aanpak op deze manier georganiseerd? [...] Ik denk, als je die twee niet voor jezelf heel scherp hebt, dan heb je het zelf niet goed bedacht en is het voor een subsidieverstrekker ook helemaal niet te begrijpen wat je gaat doen [...] Dus dat is de essentie van een aanvraag, denk ik. (Respondent 4 00:31:40)

De eerste waarde van het *industrial regime; expertise* komt naar voren als de vraag ‘In hoeverre heb je kennis nodig om te doen wat je doet?’ werd gesteld. Alle vier de respondenten gaven aan dat er kennis nodig is om te doen wat zij doen. Respondent 1 vroeg: “Als ondernemer?” (00:17:39), waarop ik knikte en hij vertelde het volgende.

[...] Ik vind dat je best wel moet weten, ja. Weten hoe je administratie moet doen [...] weten hoe je met je belasting om moet gaan [...] nou waar subsidies kan halen [...] hoe je jezelf moet profileren, waar je dat moet doen, hoe je je agenda gevuld krijgt. [...] leer netwerken. Eigenlijk nog wel. Jezelf, uh, op de kaart zetten? Dat zijn echt-. Het is aan basiselementen om als ondernemer ergens iets te, te kunnen. (Respondent 1 00:17:39)

Hierna vroeg ik naar zijn visie op *expertise* en muzikant zijn, waarbij hij vertelde dat dit deels hetzelfde is, maar dat het ook over een bepaalde mentaliteit gaat. De woorden ‘vasthouden aan een missie’ en ‘weinig rust kunnen veroorloven’ vertalen deze mentaliteit in het volgende citaat.

Uhm, deels wel hetzelfde. Je moet gewoon een ongelooflijke plaat voor je kop hebben, weet je? Ergens voor jezelf een stip op de horizon hebt en [dan] vasthouden aan [...] een bepaalde missie. [...] Daar sta ik bij. [...] volhouden, zeg maar [en] dat vertaalt zich uiteindelijk wel in dat je juiste keuzes hebt [...] gemaakt. [...] Wat inderdaad ook inhoudt dat je [...] weinig rust kan veroorloven.

Deze ‘serieuze’ mentaliteit delen de andere respondenten. Respondent 2 zegt dat de subsidie ook een rol heeft gespeeld in het serieus nemen van zijn project. Doordat hij nu zijn project

serieuzer aanvliegt, ervaart hij het maken als ‘meer dan een uitlaatklep’, aldus respondent 2 in het volgende citaat.

[...] door die subsidie [...] heb ik het project [...] en in dat geval [...] die ene videoclip die [...] ik toen heb gemaakt gewoon een stuk serieuzer aangepakt en [...] dat zorgt er ook voor dat je, je muziekprojecten in 1 keer 1 stuk serieuzer [...] aanvliegt van het is niet zomaar meer [...] een uitlaatklep waar ik af en toe een plaatje mee release of zo. Nee, het is in één keer wel een serieus project geworden waar ik meerdere mensen bij betrek, waar ik [...] serieus nadenk over m'n marketingplan en over een release strategie en dat soort dingen.

(Respondent 2 00:12:08)

Expertise komt bij de popmakers niet alleen voor in verhouding tot ondernemende vaardigheden, maar ook tot artistieke vaardigheden. De *expertise* op artistiek en muzikaal vlak wordt gevormd door ervaring en/of educatie, blijkt uit de analyse van de interviews met de popmakers. Respondent 1 zei: “Ik heb zelf geen conservatorium [-opleiding gedaan]. [...] Ik heb verschrikkelijk veel ervaring” (00:00:18). Respondent 3 ervaart *expertise* niet alleen in de vorm van ervaring, maar ook in educatie: “ik borduur ook voort op de lessen die ik heb gekregen van mijn docenten over podiumpresentatie en meer” (00:35:00). Respondent 1 zegt echter wel dat hij liever niet wil dat de subsidiegevers hem beoordelen op zijn muzikaal kunnen, waardoor de *expertise* op muzikaal vlak voor hem belangrijker lijkt in de werkpraktijk dan voor een subsidieaanvraag. In het volgende citaat als antwoord op de vraag hoe hij subsidiecriteria ervaart, geeft hij het volgende aan:

De kans krijgen dat je [...] een plek kan krijgen of opgeleid [kan worden ...] om [...] muzikant te worden [...] of [...] om muziek te maken, terwijl dat voor mijn gevoel niet aansluit bij de behoefte [...] ik bepaal zelf of ik muziek kan maken ja of nee.

(Respondent 1 00:06:28)

Expertise komt ten slotte voor als de respondenten spraken over *experts*: belangrijke protagonisten in een culturele sector waarin het *industrial regime* sterk wordt gerepresenteerd (Hoogen en Jonker 109). De groep *experts* die de respondenten aanhalen, zijn werkzaam in de culturele en creatieve industrie als maker, docent of producent. Respondent 1 spreekt over het samenwerken met een “fantastische geluidstechnicus/opnametechnicus” (00:33:34).

Respondent 3 heeft voor haar coachingstraject gekozen voor mensen die in haar woorden: “op een hoog niveau in de muziekindustrie zitten” (00:25:44). Respondent 3 heeft ook de expertise van een distributeur aangehaald en vergelijkt mensen zoals de distributeur met de functie van een poortwachter; een belangrijke protagonist. Hieronder volgt de uitspraak van respondent 3 waarin dit naar voren komt.

Ik ben nu met een distributeur gaan werken en hij heeft gewoon goede lijntjes, dus als hij zegt, yo dit is tof, gaan ze eerder luisteren dan wanneer, [...] iemand anders het zegt en dat [...] geldt in mijn ogen, niet alleen voor Spotify, maar ook voor programmeurs, voor festivals of podia van. Er moet een soort vertrouwen zijn dat iets tof is [...] en daar moet de kans gegeven worden en dat is wel ja, dat zijn verschillende poortwachters. (Respondent 3 00:16:29)

Dat de *experts* belangrijke rollen vervullen in de popmuziekindustrie kan worden geduid door het feit dat de popmuziekindustrie nog niet lang toegang heeft tot subsidiemogelijkheden en

grotendeels nog steeds buiten het subsidielandschap functioneert. De respondenten gaven aan dat zij zelf niks financieel aan de subsidie hebben overgehouden en dat alleen door iets terug te krijgen van het bereikte publiek, financieel gezien winst kan worden behaald. De financiële onafhankelijkheid van de subsidie houdt wellicht deze hiërarchische industrie ook in stand. De hiërarchie in het popmuzieklandschap wordt duidelijk in woorden, zoals ‘hoog niveau in de muziekindustrie’ en ‘poortwachters’, die respondent 3 aanhaalde (00:25:44; 00:16:29).

De tweede waarde uit het *industrial regime* dat naar voren komt uit de interviews met popmakers is *efficiëntie*. Aan deze waarde werd het hebben van een helder en doordacht plan sterk verbonden. Enerzijds gaat dit om het hebben van een duidelijke visie en anderzijds om het strategisch plannen van bijvoorbeeld een single-/EP-/albumrelease. Respondenten 1, 2 en 4 spraken ook consequent over een helder plan, promotiestrategieën en een duidelijke visie. Respondent 4 antwoorde het volgende op de vraag: ‘Wat onderscheidt jou in de ogen van subsidiegevers denk je?’, waaruit ik constateer dat een helder plan en heldere visie niet alleen als belangrijk worden ervaren voor het makerschap, maar ook voor het aanvragen van subsidie:

Hm, ik denk dat ik een duidelijk [...] doel weet te omschrijven en dat ik in mijn plan van aanpak gewoon heel goed [...] kan opschrijven wat de stappen zijn die ik neem [...] en dat dat inzicht geeft in [...] wat ik daadwerkelijk ga doen en wie ik daarbij betrek en waarom ik dat doe [...] Zowel vanuit mijn visie en ideologisch; waarom maak je iets?, maar ook [...] qua ondernemerschap en ik denk dat dat een [...] punt is dat heel veel muzikanten nog moeten leren. Hoe ga je je nou als organisatie neerzetten eigenlijk in [...] de business die je doet eigenlijk. (Respondent 4 00:14:25)

Respondent 3 sprak ook over het hebben van een plan en strategische promotie, maar bracht hiernaast een keerzijde van het strategisch plannen op tafel. Na de vraag: ‘hoe heb je je publiek bereikt met dit project?’, antwoorde respondent 3 lachend met: “dat klinkt letterlijk als een subsidieaanvraag” (00:19:28). Hierop doorgevraagd vroeg ik: “Je zei, het klinkt wel als een subsidieaanvraag, [...] wat vind je daarvan?”, waarop respondent 3 antwoorde:

Ja, hoe ben je van plan je publiek te gaan bereiken? Ja, het is niet alsof iemand, ook maar iemand het wiel daarin opnieuw uitvindt. Uiteindelijk ben je bezig met of online promotie of fysiek mensen ontmoeten in shows of de soort van ludieke acties rondom releases, maar als je dat dan stap voor stap opschrijft, dan kunnen mensen zeggen: ja, het is nog te algemeen [...] maar ik denk ja, dit is wel waar het in de kern op neer komt [...] en zeker om al voordat je de muziek hebt geschreven te gaan bedenken welke specifieke [...] promotionele acties je daarop gaat loslaten. Dat vind ik echt super voorbarig. (Respondent 3 00:20:22)

Hierna gaf respondent 3 een voorbeeld van een situatie waarin ze tijdens het maakproces ideeën kreeg voor het promotieplan die ze nog niet tijdens de aanvraagprocedure had (Respondent 3 00:20:22).

Respondent 4 brengt nog een tweede keerzijde van *efficiëntie* in kaart in het volgende citaat: “Je kunt [“een helder plan is belangrijk”] zeggen en tegelijkertijd denken, ja, maar soms is nul structuur de allerbeste basis om iets moois te maken” (00:46:54). De structuur en *efficiëntie* lijken kortom ook een keerzijde te hebben als de structuur het creatieve, vrije proces verstoort.

De laatste waarde van het *industrial regime* waar de popmakers op ingingen, is *professionalisering*. De visie van de respondenten op *professionalisering* komt het beste naar

voren als we kijken naar de antwoorden die zij gaven op de vraag: 'Zie je jezelf als professional en waarom wel/niet?'. Uit de antwoorden blijkt dat de respondenten *professionalisering* anders interpreteren. Respondent 1 noemt zichzelf een professional, omdat muzikant zijn, zijn primaire inkomstenbron is en omdat hij met veel verschillende niveaus kan samenwerken, blijktend uit het volgende antwoord.

Ja, ik ben, ik ben een professional, enerzijds omdat ik mijn inkomen daaruit moet uittrekken en aan de andere kant is de definitie van een professional, maar iedereen die [...] met [...] alle niveaus kan samenwerken of met heel veel niveaus kan samenwerken. (Respondent 1 00:19:46)

Respondent 2 ziet zichzelf niet als professional. De argumenten die hij hiervoor gaf, zijn dat hij niet consequent genoeg bezig is met popmakerschap en hij hier geen prioriteit aan geeft. Dit blijkt uit de volgende uitspraak.

Nee, niet per se. [...] dat is, denk ik, omdat ik er gewoon niet [...] consistent actief in ben, dus ik [...] heb wel gigs, maar dat is een paar keer per jaar. [...] Dat voelt meer als een hobby dan dat het echt werk is [...] en ook al verdien ik af en toe wat geld mee is het niet echt een ding, waar ik echt [...] me volledig op inzet. (Respondent 2 00:22:37)

Respondent 3 geeft aan dat ze zichzelf erkent als professional, omdat ze samenwerkt met bepaalde mensen, ze ervaring heeft opgedaan, ze haar muziek deelt met mensen en omdat ze geld vraagt voor haar werkzaamheden. Deze argumenten maak ik op uit de volgende uitspraak.

Ah, ik denk als je me dit twee jaar geleden had gevraagd, had ik me nog niet zo gezien en nu wel en misschien dat de subsidie daar ook wel iets mee te maken heeft gehad, [...] Ja, je kan daarmee ergens een soort van meer mensen betrekken, waardoor je en meer leert over die samenwerkingen, uhm, maar je ook-. Nou, ja, er komt veel, het gaat veel meer dan 'ik doe iets alleen op mijn kamer', maar je deelt het met mensen en ik denk hoe meer ervaring je opdoet [...] als je ervaart dat je het steeds beter kan, dan ga je ook meer professional voelen en het is ook wel een verschil dat ik er nu, het is niet dat ik ervan leef, zeker niet, maar ik vraag wel geld voor wat ik doe, dus dat is ook wel een soort, ja, laag erin denk ik. (Respondent 3 00:24:36)

Respondent 4 erkent zichzelf ook als professional. Hij vertelde dat hij vindt dat iemand niet per se financieel afhankelijk moet zijn van muziek om professional te zijn, maar dat het wel meespeelt en dat het ook gaat om het serieus nemen van het 'vak', waaruit ik opmaak dat hij het muziek maken bedoelt, zie het volgende citaat.

[Ja] [...] Ik vind eigenlijk heel veel mensen professional, ook als ze er niet financieel op leunen [...] want dat is voor mij niet een hele harde eis om professional te zijn [...] maar ja, ik vind als je, als je muziek als vak ziet en daar serieus op alle vlakken jezelf probeert te ontwikkelen, dat je dat professionaliteit kan noemen, uh, en in mijn geval leef ik er ook van, dus maakt dat je misschien ook, uh, een professional, maar, uh, ja. (00:03:36)

Respondent 1, 3 en 4 zagen zichzelf als professional en respondent 2 niet, maar alle respondenten gaven een andere invulling aan een professional. Wat de respondenten gemeen hebben, is dat ze allemaal voortborduren op het idee van respondent 3: "meer dan 'ik doe iets

alleen op mijn kamer” als het gaat om *professionalisering* (00:24:36). Ten slotte speelt het (consequent) krijgen van geld voor het werk een rol, waardoor *professionalisering* raakvlakken heeft met de waarde *economische waarde* uit het *market regime*. Dit regime zal later aan bod komen.

3.2.3 *Industrial regime: verhouding beleid en popmakers*

Dat het *industrial regime* het sterkste naar voren komt in de analyse van de beleidsteksten verhoudt zich tot het idee dat beleid in zichzelf al een industrieel fenomeen is van maatregelen en procedures. Het regime blijkt echter ook sterk aanwezig te zijn in de ervaring van de popmakers. Hoogen en Jonker schrijven in “Values in Cultural Policy making”, 2018, dat jongere generaties in de cultuursector waardes zoals management en marketing steeds meer integreren met hun artistieke visie (123). Deze integratie is te herkennen in de interviews met de popmakers.

De waarde *expertise* komt in de beleidsteksten naar voren in de vorm van kennis over zakelijke, organisatorische en ondernemende vaardigheden. Ditzelfde geldt voor de popmakers, maar hiernaast zijn zij ook sterk gericht op kennis over hun artistieke vaardigheden. De experts die belangrijke rollen vervullen in een cultuursector waarin het *industrial regime* de waardebepaling sterk beïnvloedt, worden in de interviews en in de beleidsteksten aangehaald. De beleidsmakers praten over experts uit de cultuursector en de beoordelaars van de subsidieaanvragen als ze refereren naar experts. De popmakers refereren ook naar de mensen uit de cultuursector, maar respondent 4 ziet de beoordelaars van subsidie niet als expert, blijkt uit het volgende citaat:

[Ik had] niet heel erg het idee dat [er] technisch-inhoudelijke mensen zaten die wisten waar ze het over hadden. [...] Dus vind ik het meer een, je moet in je aanvraag enthousiasmeren dan dat je echt aan criteria moet voldoen. (Respondent 4 00:12:06)

De andere respondenten brengen subsidiebeoordelaars niet in verband met de waarde *expertise*. De popmakers halen veel experts uit de popmuzieksector aan waaruit een hiërarchie in de popmuzieksector is af te leiden. De popmuzieksector heeft lange tijd geen toegang gehad tot het subsidienetwerk in Nederland en functioneerde en functioneert nog altijd grotendeels buiten het subsidielandschap en binnen het marktsysteem.

Opvallend is dat in de beleidsteksten weinig onderscheid wordt gemaakt tussen kunstdisciplines en verschillende rollen in de cultuursector. Mijn constatering is dat het regionale popmuziekbeleid niet doelgericht is. Respondent 3 komt oorspronkelijk uit de hoek van theater en heeft muziektheater gestudeerd. Dit betekent dat ze ervaring heeft in twee verschillende industrieën in de culturele sector. Tijdens het interview schetste ze dan ook een groot contrast tussen theater en popmuziek.

Bijvoorbeeld bij gezelschappen in het theater [...] Daar is de fair practice code inmiddels veel sterker gehanteerd. Dus die hebben gewoon dagprijzen en als ik daarmee zou willen gaan rekenen dan kom ik gewoon echt niet uit. [...] het [is] ook iets [...] waar mensen veel minder geld tegenover stellen. Niet altijd hoor, maar er zijn wel plekken waar ik speel, waar ze dan eigenlijk zeggen: oké, je hebt € 250 voor een band van 4 man ofzo en daar zitten je reiskosten in. Ja, daar kun je niet als professional van leven. (Respondent 3 00:27:19)

Wat beleidsmakers en popmakers gemeen hebben in hun interpretatie van de waarde *efficiëntie*, is dat zij een helder en strategisch plan en visie in het maakproces van makers nastreven. De respondenten zien dit ook als iets wat belangrijk is voor het aanvragen van subsidie, naast dat het belangrijk is voor hun werkpraktijk. Respondent 3 en 4 voegen hier

echter wel een kanttekening aan toe: de structuur van een doordacht plan kan soms het creatieve, vrije proces verstoren.

De laatste waarde uit het *industrial regime* is *professionalisering*. Waar in de beleidsteksten *professionalisering* over ondernemerschap en leiderschap gaat, gaat het bij de meeste respondenten om een ‘serieuze mentaliteit’ en geld verdienen met het makerschap. Enkele respondenten voegen hier consequent optreden en ervaring aan toe. Geld verdienen en ondernemen hebben een bepaalde verbinding en ‘serieuze mentaliteit’ en leiderschap ook, waarin een overeenstemming is te herkennen, maar de beleidsteksten lijken iets algemener *professionalisering* te interpreteren vergeleken de interpretatie van de respondenten.

3.3 Inspired regime

3.3.1 Inspired regime: perspectief beleidsmakers

Het *inspired regime* is de andere kant van de medaille van het *industrial regime*. Samen met het *industrial regime* krijgt het *inspired regime* de meeste aandacht in de beleidsteksten in de regio Arnhem-Nijmegen. Waar het *industrial regime* gaat over professionele en zakelijke groei en kwaliteit, gaat het *inspired regime* over artistieke groei en kwaliteit. De waarden die bij het *inspired regime* horen, zijn *artistieke ontwikkeling*, *kwaliteit kunstwerk*, *kwaliteit kunstervaring* en *autonomie*. Een opvallend resultaat van mijn analyse is dat in de beleidsteksten van de Cultuur Academy het *industrial regime* sterk naar voren komt en in dezelfde teksten komt het *inspired regime* veel minder sterk naar voren, zie bijlage 2. In de andere beleidsteksten wordt daarentegen het *inspired regime* vaak aangehaald, waaronder in de beleidstekst van het Groeispurt Fonds het meeste.

Van de vier waarden *artistieke ontwikkeling*, *kwaliteit kunstwerk*, *kwaliteit kunstervaring* en *autonomie* van het *inspired regime*, komt *artistieke ontwikkeling* het sterkste naar voren in de beleidsteksten. *Artistieke ontwikkeling* wordt in de beleidsteksten geïnterpreteerd als het ontwikkelen van cultuurprofessionals en talenten. Uit de beleidsteksten

maak ik op dat de *artistieke ontwikkeling* wordt ingezet om het cultuuraanbod voor de stad en/of regio te verbreden en innoveren. Dit blijkt onder andere uit de *Geamendeerde Begroting 2022* van Gemeente Arnhem:

Arnhem bruist van de creativiteit en talent. Een stad met een rijk en divers cultureel aanbod is aantrekkelijker om te wonen, te werken en te verblijven. Onze inzet is daarom dat we blijven werken aan de verdere ontwikkeling van ons culturele aanbod. [...] En we stimuleren cultuurmakers te innoveren en nieuwe dingen uit te proberen. (Gemeente Arnhem 101)

De link tussen *artistieke ontwikkeling* en het verbreden van het cultuuraanbod komt ook voor in andere beleidsteksten en wordt in het adviesrapport van Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem in verband gebracht met de popcultuur. Uit het volgend citaat van de adviescommissie komt ook de waarde *maatschappelijk belang* naar voren die bij 4.2 *Civic regime* zal worden aangestipt. In het volgende citaat wordt duidelijk hoe de adviescommissie de popmuziek wil betrekken om het culturele aanbod in de stad te vergroten.

De commissie acht de verbreding naar popcultuur van wezenlijk belang, zowel in relatie tot de bestaande discussie over inclusie en diversiteit binnen de culturele sector als de wens tot een pluriform aanbod in de stad. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

Het innoveren van het cultuuraanbod wat ook met de waarde *artistieke ontwikkeling* in verband wordt gebracht richt zich op experiment en vernieuwing van bijvoorbeeld

presentatievormen van een kunstwerk (Groeispuurt). Ook uit de *Stadsbegroting 2022* van Nijmegen is op te maken dat er ruimte wordt gemaakt voor creativiteit en innovatie (60).

Mijn conclusie voor de interpretatie van de waarde *artistieke ontwikkeling* in de beleidsteksten is dat de ontwikkeling wordt ingezet als middel voor andere doelen waaronder het vernieuwen en verbreden van het cultuuraanbod wat weer een positief effect heeft op de stad en/of regio. Dit wordt onderschreven door Hoogen en Jonker die schrijven dat culturele organisaties uit de BIS een verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van de cultuursector, mede omdat zij het ‘uithangbord’ zijn van de cultuursector doordat zij door de overheid op grote schaal worden gesteund (117). De stedelijke en regionale gemeente hebben echter ook een bepaalde verantwoording naar de inwoners van de stad en regio toe. De waarde *artistieke ontwikkeling* wat in de kern de kunst- en cultuursector dient, wordt verantwoord aan de rest van de gemeenschap door non-artistieke waarden aan deze waarde op te hangen. De waarde *artistieke ontwikkeling* wordt naar mijn inziens daarom geïnstrumentaliseerd in deze beleidsteksten.

Opvallend is dat de tweede waarde *kwaliteit kunstervaring* van het *inspired regime* vooral in combinatie met erfgoed voorkomt en niet direct in verband met makerschap wordt gebracht. “We maken het verleden zichtbaar en beleefbaar”, aldus de Gemeente Nijmegen. De waarde *kwaliteit kunstervaring* komt hiernaast niet overtuigend voor in de beleidsteksten.

De waarde *kwaliteit kunstwerk* dat ook onderdeel is van het *inspired regime* komt daarentegen wel vaker en in verhouding tot makerschap voor. Alle beleidsteksten spreken over het belang van ofwel een hoge mate van kwaliteit van het kunstwerk, dan wel van het culturele aanbod. De Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem maakt dit onder andere concreet door een criterium van ‘artistieke kwaliteit’ te maken, blijkend uit het volgende citaat.

Vier aanvragers scoorden in punten onder de in deze ronde geïntroduceerde, artistieke ondergrens van minimaal 50 punten van de maximaal 100 te ontvangen punten voor artistieke kwaliteit. De commissie benadrukt dat deze aanvragers van toegevoegde waarde kunnen zijn voor de stad, maar hun plannen te prematuur zijn of onvoldoende aansluiten bij de uitgangspunten van deze subsidieregeling. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

Uit ditzelfde rapport van Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem blijkt ten slotte de laatste waarde van het *inspired regime: autonomie*. *Autonomie* is het ‘kunst om de kunst’ en is het tegenovergestelde van kunst voor de massa, ook wel ‘bourgeois art’ genoemd, zoals behandeld in de inleiding van deze scriptie (Bourdieu 40). Bij *autonomie* is de kunstenaar bovendien tot op zekere hoogte onafhankelijk van de economie en van “external demands”; invloeden van buitenaf (Bourdieu 40-41). De waarde *autonomie* komt slechts één keer voor in de beleidsteksten. Uit het volgende citaat van de Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem blijkt dat de commissie het belang ziet van een nicheorganisatie (een organisatie die niet voor de massa produceert), maar hoe van deze organisatie wel wordt verwacht dat ze doelgroepen beogen. In dit citaat komt de waarde *autonomie* naar voren, maar tegelijkertijd wordt ook zichtbaar dat er van de nicheorganisatie verwacht wordt dat deze zich op ‘invloeden van buitenaf’; de doelgroep richt.

Bezoekersaantallen zijn in de ogen van de commissie relatief. Zo kan een nicheorganisatie wezenlijk onderdeel uitmaken van het culturele aanbod in de stad, mits de artistieke kwaliteit hoog is en de publieksbenadering overtuigend en past bij de doelstellingen die zij beoogt. De commissie vindt het belangrijk dat aanvragers

zichtbaar maken welke doelgroepen ze beogen en met welke activiteiten en middelen ze die willen bereiken. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

De waarde *autonomie* komt verder niet voor in de negen beleidsteksten. Makers die kunst maken die puur draait om de kunst zelf lijken niet met deze regionale subsidies te worden ondersteund, mede door de grote focus op de waarden uit het *industrial regime*, zoals naar voren kwam in het vorige onderdeel 3.2.1. *Industrial regime: perspectief beleidsmakers*.

3.3.2 *Inspired regime: perspectief popmakers*

Het *inspired regime* kenmerkt zich door de waarden *artistieke ontwikkeling*, *kwaliteit kunstwerk*, *kwaliteit kunstervaring* en *autonomie*. Het *inspired regime* met deze waarden kreeg veel nadruk van de popmakers. Dit regime wordt na het *industrial regime* het frequentste door de popmakers in de interviews aangehaald, zie tabel 4.

Artistieke ontwikkeling komt ten eerste als waarde van het *inspired regime* naar voren in alle vier de interviews met de popmakers. De popmakers concluderen dat de subsidie die zij voor hun project hebben ontvangen, heeft bijgedragen aan hun *artistieke groei*. In de volgende uitspraak van respondent 3, wat haar antwoord was op de vraag; ‘welke invloed heeft de toekenning van subsidie gehad op jouw groei?’, is te zien hoe de subsidie de artistieke groei mogelijk heeft maakt. Respondent 3 geeft aan dat de subsidie haar in staat heeft gesteld om samen te werken, zich muzikaal te ontwikkelen en om te ontwikkelen in het denken over de eigen positie in het muzikaal landschap en netwerk.

Megaveel, zeker, omdat ik deze twee subsidies tegelijk kreeg en ik daardoor ook echt iets kon gaan doen, want sommige startsubsidies zijn superleuk, maar zijn gewoon, ja, als je met mensen enigszins Fair Pay wil betalen, wat overigens met deze subsidies ook niet kon, [...] kom je gewoon niet zo ver, maar nu kon ik in één keer zowel

mensen om me heen verzamelen, want het waren ook coachingsubsidies, waardoor ik niet alleen me muzikaal kon ontwikkelen, maar ook mijn [ontwikkeling in] mijn positionering in het landschap en na kon denken over wie ik was als maker en dat allemaal tegelijk zorgde voor gewoon veel meer groei en meer aansluiting met bestaande netwerk. Dus dat was echt mega leip dat dat gewoon samenkwam en dat dat kon. (Respondent 3 00:12:59)

Respondent 3 was de enige respondent die persoonlijke, muzikale groei sterk naar voren liet komen in combinatie met *artistieke ontwikkeling*. De andere respondenten interpreteerden *artistieke groei* op andere manieren. Op dezelfde vraag; ‘welke invloed heeft de toekenning van subsidie gehad op jouw groei?’, antwoordde respondent 4 dat hij veel *professionele groei* door de subsidie heeft ervaren. Hierop door vroeg ik: ‘Zie je ook die groei op artistiek vlak?’, waarop hij het volgende antwoordde.

Zeker ook, ook gewoon in samenwerkingen, hè? [...] Nou ja, mede door zo'n subsidie kun je dus ook zorgen dat je [...] de mensen om je heen van werk voorziet en samen kan creëren en [...] als daar budget voor is, kun je wel goede mensen vragen en [...] dus wordt de kwaliteit beter [...] en hebben zij natuurlijk artistiek ook meer te brengen [...] in plaats van [...] dat [het] geld er niet is, want ja, dan houdt het op een gegeven moment op. (Respondent 4 00:18:03)

Door de minder grote aandacht voor muzikale ontwikkeling en de grote focus op de ontwikkeling van het kunstwerk dat naar voren komt in de interviews, constateer ik dat de popmakers meer belang hechten aan de *artistieke ontwikkeling* van het kunstwerk dan de *artistieke ontwikkeling* van zichzelf als de maker. Als het gaat om de persoonlijke groei, lijkt

dit eerder te gaan over persoonlijke professionele groei, wat past bij het *industrial regime* in plaats van het *inspired regime*.

De focus op de *artistieke ontwikkeling* van het eindproduct blijkt ook uit de aandacht van de popmakers voor de waarde *kwaliteit kunstwerk* van het *inspired regime*. Alle vier de popmakers halen het belang van de kwaliteit van het eindproduct aan en geven aan dat de subsidie hieraan heeft bijgedragen. Hier een voorbeeld van is de volgende uitspraak van respondent 2.

Door die subsidie heb ik een [...] muziekvideo kunnen maken die [...] op een supergroot YouTube kanaal is gereleased en inmiddels 150.000 views heeft [...] en [er] super sick uitziet en [...] Ik kon [...] werken met een van de beste cameramensen in Nederland en [...] dat soort dingen. [...] Zonder subsidie had ik dat niet kunnen doen. (Respondent 2 00:24:12)

De volgende waarde van het *inspired regime* is *autonomie*. Alleen in het interview met respondent 3 kwam de waarde *autonomie* naar voren. Muziek om de muziek, *autonome kunst*, komt naar voren in de volgende uitspraak van respondent 3 als antwoord op de vraag: ‘In hoeverre vind je het belangrijk mensen te bereiken met je publiek?’. Door het gebruik van “helaas” en “ik probeer maar gewoon dingen te maken waar ik me dan echt heel cool over voel” is te herkennen dat respondent 3 ‘kunst om kunst’ nastreeft. Daarentegen stellen alle popmakers dat ze meer willen dan puur zichzelf uitdrukken in hun kunst, waardoor *autonomie* ook bij respondent 3 niet de focus krijgt.

Ja, [zucht] helaas wel denk ik, maar ik weet dus niet zo goed. Kijk, ik heb nooit dromen gehad over [...] Ziggo Dome of zo, maar er is wel iets magisch in dat je iets kan delen met heel veel mensen, maar ik weet nog niet zo goed daar exacte aantallen

aan te plakken en het is voor mijn gevoel ook iets wat je niet helemaal zelf kunt controleren. Dus ik probeer maar gewoon dingen te maken waar ik me dan echt heel cool over voel of tenminste zo cool mogelijk. Dat ik er zo blij mogelijk mee ben en [om] dan te kijken wat dat doet en het wel verder te brengen. (Respondent 3 00:38:39)

De derde waarde *kwaliteit kunstervaring* van het *inspired regime* komt in alle vier de interviews sterk naar voren. Mijn constatering is dat deze ervaring vooral gaat over ‘emoties raken’ en ‘een ontsnapping bieden aan de realiteit’; doelen die bij alle vier de popmakers werden aangehaald. Aan respondent 2 vroeg ik de vraag ‘Wat zou je een individu uit het publiek willen meegeven?’. Hierop antwoorde hij het volgende.

Oh wauw. [lacht] Uhm, ja, oh, dat weet ik niet zo goed, een individu... Ik weet [het] niet, [...] ik maak hele experimentele of ja niet experimenteel, maar wel abstracte [...] muziek, zeg maar, dus daar zit niet per se [...] een specifieke boodschap in verwoven of zo. [Daar] probeer ik ook van weg te blijven. [Het] gaat meer [om] een gevoel. (Respondent 2 00:28:46)

Respondent 2 doelt op een gevoelservaring van het publiek. In het interview zei hij ook dat hij mensen graag meeneemt op een spirituele reis (Respondent 2 00:17:34). Door deze reis hoopt hij het volgende te behalen: “dat je heel even vergeten [bent] dat je in het echte leven staat [...] een soort van escape momentje of zo” (Respondent 2 00:17:34).

De grote afwezigheid van de waarde *autonomie*, de verwevenheid van de waarden van het *industrial regime* met het *inspired regime* en de nadruk op *artistieke groei* van het kunstwerk in plaats van op de groei van de maker vertellen mij dat de popmakers hun focus niet alleen op het maken hebben gelegd, maar hebben verdeeld over veel verschillende

factoren. De popmakers vertelden dan ook dat veelzijdigheid in vaardigheden noodzakelijk is, vooral in het begin van je carrière als popmaker (respondent 1 00:17:43); “van PR-manager tot boekingskantoortje”, aldus respondent 3 (00:23:26). Dat het *industrial regime* meer aandacht van de popmakers krijgt dan het *inspired regime* kan te maken hebben met de veelzijdigheid in vaardigheden die nodig zijn als popmaker; meer dan alleen maken lijkt nodig te zijn om verder te komen.

3.3.3 *Inspired regime: verhouding beleid en popmakers*

Het *inspired regime* is opgebouwd uit de waardes *artistieke ontwikkeling*, *kwaliteit kunstwerk*, *kwaliteit kunstervaring* en *autonomie*. Uit de beleidsteksten blijkt dat beleidsmakers vooral de *artistieke ontwikkeling* van cultuurprofessionals en talenten wil nastreven. Met de ontwikkeling van makers doelen de beleidsmakers op het verbreden en diverser maken van het cultuuraanbod, blijkt uit de analyse. De *artistieke ontwikkeling* kwam in de interviews daarentegen het sterkste naar voren in het ontwikkelen van het kunstwerk in tegenstelling tot de persoonlijke, artistieke ontwikkeling. Ondanks dat in de beleidsteksten de focus ligt om het ontwikkelen van talenten, wordt deze ontwikkeling ingezet om het cultuuraanbod te verbreden en vernieuwen. Hieruit maak ik op dat de beleidsmakers ook veel waarde hechten aan het uiteindelijke resultaat; het kunstwerk, als onderdeel van het cultuuraanbod.

Voor de tweede waarde, *kwaliteit kunstervaring*, is een groot verschil op te maken tussen wat naar voren komt uit de beleidsteksten en wat de popmakers vertelden. Waar de *kwaliteit kunstervaring* vooral in verhouding tot erfgoed voorkomt in de beleidsteksten, spraken popmakers over het grote belang van pomuziek ervaren. Het raken van emoties en het bieden van een ontsnapping aan de realiteit vat ik samen als grote doelen van de popmakers die passen bij de waarde *kwaliteit kunstervaring*.

De derde waarde, *kwaliteit kunstwerk*, wordt door zowel de beleidsmakers als popmakers nagestreefd. De popmakers geven aan dat de regionale subsidies veel mogelijk

hebben gemaakt om een hoge kwaliteit van het project te waarborgen. Hierin komen de belangen van beleidsmakers en popmakers samen.

De laatste waarde *autonomie* van het *inspired regime* komt in zowel de beleidsteksten, als in de interviews nauwelijks naar voren. De interpretatie van *autonomie* voor deze scriptie, zoals benoemd in het theoretisch kader, is ‘kunst om kunst’. Dit concept wordt alleen kort aangehaald in één van de beleidsteksten en één van de interviews.

Als we kijken naar hoe het *inspired regime* en het *industrial regime* voorkomen in de interviews en beleidsteksten, valt op dat deze twee regimes veel naast elkaar en samen naar voren komen, in lijn met het idee van Hoogen en Jonker dat jongere generaties kunstenaars waardes uit het *industrial regime* als onderdeel van het vak ervaren (123). Als verklaring voor de verwevenheid van deze twee regimes constateer ik een opvallend fenomeen. De popmakers zijn genoodzaakt om veelzijdig in vaardigheden en rollen te zijn, waardoor hun persoonlijke ontwikkeling als maker ook gaat over de ontwikkeling van alle andere rollen die bij het popmakerschap horen. Ze vervullen rollen zoals boeker, manager, organisator, boekhouder en PR-medewerker. Deze rollen komen voort uit het nastreven van waardes uit het *industrial regime*: *efficiëntie*, *expertise* en *professionalisering*. De popmuzieksector functioneert namelijk in het markt-systeem: het systeem van patronage waarin subsidie en markt samenkomen (Hitters 57-62). Veel popmakers functioneren nog altijd buiten het subsidiesysteem, mede omdat popmuziek nog niet lang toegang tot subsidie heeft. Weinig popmakers hebben zich aangemeld voor de subsidies in Arnhem, aldus de Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem (5). De popmakers gaven in de interviews ook aan dat zij zelf financieel niks hebben overgehouden aan de subsidietoekenning, waardoor zij financieel afhankelijk zijn van de marktwerking van hun kunstwerk. Een popmaker in de regio Arnhem-Nijmegen moet zich bezighouden met randzaken van het makerschap om te kunnen voortbestaan in het marktsysteem. In de beleidsteksten komt sterk naar voren dat de

beleidsmakers het *industrial regime* belangrijk vinden en dat waardes uit dit regime criteria vormen voor subsidieaanvragen. Dat popmakers (noodzakelijkerwijs) hun focus op deze waardes hebben liggen, maakt hen op dit vlak geschikt voor de makerssubsidies in de regio Arnhem-Nijmegen.

3.4 Project city regime

Het *project city regime* is het waarderegime dat door Boltanski en Thévenot wordt gekenmerkt als een regime dat projectmatig werken nastreeft (Hoogen en Jonker 109). De specifieke waardes die aan het *project city regime* in het theoretisch kader van deze scriptie zijn toegekend, zijn *netwerken* en *flexibiliteit*. Dit is gebaseerd op de interpretatie van het *project city regime* door Hoogen en Jonker als regime waarbij de verbinding met de lokale omgeving centraal staat (110).

3.4.1 Project city regime: perspectief beleidsmakers

In de beleidsteksten die ingaan op het popmuziekbeleid in de regio Arnhem-Nijmegen komt de eerste waarde *netwerken* van het *project city regime* veelvuldig naar voren. Uit de beleidsteksten constateer ik dat de lokale overheden in deze regio zich inzetten voor het versterken en steunen van bestaande culturele *netwerken*.

In het vorige hoofdstuk werd het stimuleren van *netwerken* in verband gebracht met de waarde *efficiëntie* van het *industrial regime*, zie *3.2.1 Industrial regime: perspectief beleidsmakers*. Uit de beleidsteksten maak ik op dat het stimuleren van *netwerken* (en de omstandigheden van makers) wordt ingezet voor het bevorderen van het makersklimaat en de culturele infrastructuur van de regio. Het verbeteren van het makersklimaat en de culturele infrastructuur werd vervolgens weer ingezet om cultuurparticipatie, talentontwikkeling en sociale verbinding te bevorderen, blijkend uit mijn analyse van de beleidsteksten. In het *Uitvoerprogramma Cultuur en Erfgoed 2023* van Provincie Gelderland komt naar voren hoe

het stimuleren van *netwerken* de culturele infrastructuur en de talentontwikkeling bevorderen, zie het volgende citaat.

We ondersteunen een aantal netwerken, waaronder Poppunt Gelderland en Filmnetwerk Gelderland. Deze netwerken dragen bij aan kwaliteit en dekking van de culturele infrastructuur in Gelderland. Zo zorgen ze voor een doorlopende keten van ontwikkelmogelijkheden voor talent om zich te profileren en positioneren. (Provincie Gelderland, “uitvoerprogramma 2023”, 8)

Wat betreft de popmuzieksector komt in het *Uitvoerprogramma Cultuur en Erfgoed 2022* naar voren dat de provincie Gelderland ook netwerken van poppodia ondersteunt (9).

Hiernaast voeren de gemeentes Arnhem en Nijmegen een gedeelte van het cultuurbeleid uit via de partij de Cultuur Academy, waarvan Groeispuurt Fonds onderdeel is. Groeispuurt Fonds zet een talentscout in om de waarde *netwerken* te kunnen nastreven. Zowel het ondersteunen van *netwerken* van poppodia als het inzetten van de talentscout worden naar mijn inziens ingezet voor talentontwikkeling. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het volgende citaat van Groeispuurt Fonds, waarin duidelijk wordt gemaakt hoe er verbinding wordt gemaakt tussen culturele instellingen (bijvoorbeeld poppodia) en talenten om talentontwikkeling mogelijk te maken.

De Groeispuurt wordt uitgevoerd door de cultuurscout. [...] Daarnaast creëert de cultuurscout een netwerk waarmee het talent in de stad gesignaleerd en verder ontwikkeld kan worden. Dit netwerk omvat alle kunstdisciplines en de cultuurscout heeft hiervoor contact met de verschillende talentmakelaars in de stad. Ook zorgt de cultuurscout ervoor dat er een verbinding ontstaat tussen het nieuwe talent en de bestaande culturele instellingen en stakeholders in het veld. (Groeispuurt Fonds 1)

De tweede waarde van het *project city regime, flexibiliteit*, krijgt bovendien veel aandacht in de beleidsteksten. Tussen *flexibiliteit* en de coronacrisis constateer ik in de beleidsteksten een sterk verband. In het onderzoek van Braber et al., wiens onderzoek samen met het onderzoek van Hoogen en Jonker het theoretisch kader van deze scriptie vormt, komt naar voren hoe de coronacrisis negatieve impact op de boekensector (en de rest van de cultuursector) heeft gemaakt en hoe de crisis de kwetsbaarheid van de sector zichtbaar heeft gemaakt (13). Door de coronacrisis ontstond het streven om onder andere de boekensector “veerkrachtiger” te maken (13). Deze veerkrachtigheid gaat niet alleen om meer kunnen doen met minder geld in bepaalde periodes, maar gaat om een langetermijnstrategie waarbij gekeken wordt naar aanpassen en onderlinge samenwerking in de sector, aldus Braber et al. (15). Het uitgangspunt van het onderzoek van Braber et al. is dat samenwerkingen en afhankelijkheidsrelaties tussen spelers in de sector de veerkrachtigheid van de sector kunnen stimuleren (14). De samenwerkingen waarin de verschillende spelers dezelfde waarden delen, worden verwacht nog soepeler te verlopen (14).

Dit verband tussen samenwerken en *flexibiliteit* in verband met de crisis van de sector door de COVID-19 pandemie, is ook terug te zien in de beleidsteksten die ingaan op het regionale popbeleid. De adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem schrijft het volgende in hun adviesrapport: “Veerkracht, flexibiliteit en zich goed kunnen verhouden tot verandering zijn belangrijke eigenschappen in crisistijd” (4). Het belang van samenwerking voor die veerkracht wordt benadrukt in de Geamendeerde Begroting 2022 van Gemeente Arnhem, waaruit het volgende citaat komt.

De gevolgen van de coronacrisis, waarbij de sector door de landelijke coronamaatregelen steeds hard wordt geraakt, zullen ook in 2022 en verder voelbaar

zijn. [...] De komende tijd blijft in het teken staan van herstel en van maatregelen om de sector weerbaarder te maken. In de gemeentelijke steunpakketten, waarvoor we ook de rijks coronamiddelen inzetten, ligt de nadruk steeds meer op innovatie & transitie: het stimuleren van nieuwe vormen van samenwerking en publieksbenadering en andere verdienmodellen. (Gemeente Arnhem 101)

Samenwerking passend bij de waarde *netwerken* komt in de beleidsteksten sterk naar voren. In de beleidsteksten van en over de steden Arnhem en Nijmegen wordt veel geschreven over samenwerken. De focus op samenwerking blijkt ook uit de fusie van Schakel025 (Arnhem) en de Cultuur Academy (Nijmegen) tot één partij; de Cultuur Academy (Cultuur Academy, “beleidsplan”, 3). Deze samenwerking is ontstaan door het delen van dezelfde missie: “Het versterken van het culturele veld door het delen van kennis en het bouwen van een lerend netwerk” (Cultuur Academy, “beleidsplan”, 3). Dit sluit aan op de bewering van Braber et al. dat samenwerkingen soepeler verlopen als dezelfde waarden tussen partijen worden gedeeld (14).

3.4.2 *Project city regime: perspectief popmakers*

Netwerken als eerste waarde van het *project city regime* komt bij de popmakers vaak naar voren en wordt in verband gebracht met samenwerken. Alle vier de respondenten gaven aan dat de subsidie die zij hebben ontvangen hen in staat heeft gesteld om nieuwe samenwerkingen aan te gaan en dat deze samenwerkingen een positief effect hebben gehad op het kunstwerk. Respondent 3 vertelde hoe de subsidie naast het mogelijk maken van samenwerken haar ook toegang heeft gegeven tot bestaande *netwerken* uit het culturele veld, zoals blijkt uit de volgende uitspraak.

[...] nu kon ik in één keer zowel mensen om me heen verzamelen, want het waren ook coachingsubsidies, waardoor ik niet alleen me muzikaal kon ontwikkelen, maar ook [...] mijn positionering in het landschap en na kon denken over wie ik was als maker en dat allemaal tegelijk zorgde voor gewoon veel meer groei en meer aansluiting met bestaande netwerk. (Respondent 3 00:12:59)

Respondent 2 ziet *netwerken* en samenwerking als sterke kenmerken van de popmuzieksector.

Respondent 2 is ook werkzaam in de wereld van motion design. Ik vroeg hem of hij verschillen herkent in het ondernemerschap tussen deze twee disciplines. Hierop antwoorde hij dat het in de muziekwereld sterk draait om je persoonlijke connecties. De volgende uitspraak geeft deze ervaring van respondent 2 weer.

[De] muziekwereld is heel persoonlijk. Dus [...] waar de muziekwereld heel erg draait om die persoonlijke connecties en, uh, eigenlijk wie je kent en hoe invested ze in jou zijn, uh, draait het in de motion wereld [en animatiewereld] veel meer om wat je kunt, [...] hoe je dat laat zien en het draait soms ook gewoon veel meer om productiekracht [...] Een hele andere manier [...] van samenwerken vaak. (Respondent 2 00:12:17)

De respondenten zien samenwerking als onderdeel van de popmuziekwereld en hebben kunnen samenwerken door de subsidies, maar hiernaast vertelden respondent 1 en 4 dat zij samenwerking als onderdeel van hun ideologie achter waarom zij muziek maken zien. Hieruit maak ik op dat samenwerking bij deze makers dicht bij hun makerschap ligt. Respondent 1 geeft aan dat het kunnen samen spelen met allerlei verschillende niveaus onderdeel is van zijn “missie op aarde” (00:19:46). Respondent 4 geeft in het volgende citaat aan dat hij muziek maakt vanwege het samen kunnen maken: “dat het leven draait om met mensen om je heen samen mooie dingen te doen [...] en voor mij is dat dan met muzikanten iets creëren” (00:37:07).

In het vorige hoofdstuk is naar voren gekomen dat de waarde *autonomie* van het *inspired regime* door de respondenten weinig wordt aangehaald, zie 3.3.2 *Inspired regime: perspectief popmakers*. Tussen de afwezigheid van de waarde *autonomie* en de focus op samenwerking zie ik een verband. Als een popmaker zich focust op het samenwerken met andere popmakers en andere spelers uit het veld, stelt de popmaker zich open voor ‘invloeden van buitenaf’, een factor die wijst op heteronomie in de kunst, zoals behandeld in het boek van Pierre Bourdieu, aangehaald in het theoretisch kader van deze scriptie. Heteronomie is het tegenovergestelde van *autonomie* (Bourdieu 40).

Hoogen en Jonker schrijven in “Values of Cultural Policymaking” dat dit regime voornamelijk ingaat op *netwerken* van een actor met de omgeving (110). De connecties van de respondenten wijken ook uit naar regio’s buiten Arnhem-Nijmegen. Respondent 2 gaf aan een connectie te hebben met iemand uit Engeland. Dit is een belangrijke kanttekening bij de waarde *netwerken* dat door de popmakers dus wordt geïnterpreteerd als *netwerken* zowel in je directe omgeving als (ver) daarbuiten wat een verschil laat zien met de interpretatie van Hoogen en Jonker.

De tweede waarde van het *project city regime: flexibiliteit*, komt in tegenstelling tot *netwerken* weinig naar voren in de interviews met de popmakers. In *Naar een versterking van de veerkracht van de boekenwereld na COVID-19* schrijven Braber et al. hoe samenwerking en afhankelijkheidsrelaties de veerkrachtigheid van de sector (en zo ook de *flexibiliteit*) stimuleert (14). Door de afwezigheid van de waarde *flexibiliteit* in de interviews met de popmakers is het verband tussen *flexibiliteit* en samenwerking minder direct terug te herkennen in de ervaring van de respondenten. Uit de interviews met de popmakers maak ik op dat *netwerken* en samenwerken vooral gaan om het samen maken, enerzijds vanuit een ideologie van samen creëren en anderzijds, omdat meerdere schakels nodig zijn om tot een kunstwerk te komen, zoals medemuzikanten en studio-eigenaren. Socioloog Howard Becker

wordt in het onderzoek van Braber et al. aangehaald vanwege zijn uitgangspunt dat in goed functionerende kunstwerelden wordt samengewerkt vanuit het principe van gedeelde verantwoordelijkheid (15). Een kunstwerk ontstaat niet door één persoon, aldus Becker in zijn boek *Art Worlds*, maar door de samenkomst van veel verschillende mensen (7).

De tweede waarde *flexibiliteit* van het *project city regime* komt alleen naar voren als respondent 1 vertelt dat hij zijn vakantie op het laatste moment moest afzeggen, omdat hij een kans had om een goed betaald optreden te doen. Dit komt naar voren in het volgende gedeelte van het interview met respondent 1.

Ik had toevallig, kreeg ik vorige week een vraag. Ik ben een weekend weg. Dus ja, wil je spelen? Ja, is goed. Nou gewoon op m'n tarief voor 50% omhoog gegooid en dat werd geschikt. [...] Dan is het voor mij lonend om zeg maar zo'n klus te doen.

(Respondent 1 00:29:10)

Wat blijkt uit dit citaat is dat voor het ondernemerschap *flexibiliteit* nodig is. Ik constateer daarom dat deze waarde niet veel naar voren komt, maar dat *flexibiliteit* niet ver weg staat van de ondernemende kanten van het makerschap. De *flexibiliteit* is daarom wellicht minder iets wat wordt nagestreefd, maar eerder iets wat bij het vak hoort. Aan respondent 2 vroeg ik waarom hij ervoor heeft gekozen om niet full time muziek te maken. Zijn antwoord hierop laat ook de *flexibiliteit* zien die nodig is om te kunnen maken. Hij antwoorde het volgende.

het [maken] is heel erg wiebelig [...]. Het is niet iets wat consistent bestaat en [...] dat [het maken] komt wanneer het komt ofzo voor mij en [...] soms ook hele lange periodes niet [...] Ik wilde niet dat het iets werd, wat [een] soort van geforceerd moest worden [...] en daarnaast [...] leek het [...] mij in ieder geval gewoon een stressvol bestaan [...] Ik zou dan vooral als deejay [...] gaan toeren [...] en ik zie mezelf [...] elke dag in een ander hotel, in een ander vliegveld [...] [Dat] zie ik mezelf

gewoon niet zo doen [...] niet fulltime. (Respondent 2 00:34:40)

3.4.3 *Project city regime: verhouding beleid en popmakers*

Het *project city regime* bestaat uit de waarden *netwerken* en *flexibiliteit*. Waar in de beleidsteksten over het ondersteunen van culturele *netwerken* wordt geschreven, geven de respondenten aan dat zij met de subsidie aansluiting aan deze netwerken hebben kunnen vinden en zo zichzelf verder hebben kunnen ontwikkelen. De Provincie Gelderland ondersteunt hiernaast de *netwerken* van Poppunt Gelderland en poppodia en ondersteunt hierbij specifiek de *netwerken* binnen de popmuzieksector. Dit laat zien dat het beleid werkt: de popmakers hebben aansluiting gevonden bij het netwerk dat vanuit het beleid is gesteund.

Ondanks dat de popmakers aansluiting vinden met regionale netwerken gaven zij ook aan dat zij samenwerken met mensen uit andere regio's uit het land en één respondent gaf aan een connectie te hebben met een Engelse deejay. Hoogen en Jonker schrijven dat het *project city regime* ingaat op het nastreven van lokaal netwerken en de beleidsteksten gaan ook in op het versterken van regionale netwerken. Dat de waarde *netwerken* in de interviews met de popmakers ook naar voren komt als *netwerken* met andere regio's is daarom een belangrijke kanttekening bij de interpretatie van de waarde *netwerken* vanuit het perspectief van de popmakers.

De waarde *flexibiliteit* van het *project city regime* komt voornamelijk naar voren in verband met de coronacrisis in de beleidsteksten. Aansluitend op het onderzoek van Braber et al. zetten beleidsmakers samenwerking in om de sector veerkrachtiger en flexibel te maken voor de toekomst. Braber et al. schrijven als uitgangspunt dat samenwerking wordt gestimuleerd als waarden tussen partijen overeenkomen (14). Het overeenkomen van waarden komt naar voren in de motivatie achter de fusie van de Cultuur Academy en Schakel025 die gebaseerd is op het overeenkomen van de onderlinge missies.

De waarde *flexibiliteit* komt in tegenstelling tot de beleidsteksten, minder naar voren in de interviews met de popmakers. Uit de interviews constateer ik echter dat je als ondernemende maker *flexibel* ‘moet’ zijn. De adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem ziet ook dat makerschap en *flexibiliteit* verband houden, blijkt uit het volgende citaat: “Kunstenaars, musici en verhalenvertellers weten hoe je omgaat met het onbekende. Het niet-weten is voor hen bekend terrein” (4). Ik concludeer dat *flexibiliteit* minder is aangehaald door de respondenten, omdat deze waarde vanzelfsprekend wordt geacht bij de ondernemende kanten van het popmakerschap.

De interviews zijn in 2023 gehouden wat betekent dat de coronacrisis achter de rug was. Het verband tussen de waarde *flexibiliteit* en corona die in de beleidsteksten te zien is, blijft in de interviews achterwege. Mijn inschatting is dat de rol van corona invloed heeft op de interpretatie en het frequent benoemen van *flexibiliteit* in de beleidsteksten.

Waar in de beleidsteksten samenwerken in verhouding staat tot *flexibiliteit*, komt dit in de interviews met de popmakers niet terug. De respondenten hechten op een andere manier waarde aan samenwerking. Enerzijds is voor het maken van een kunstwerk samenwerking nodig. De respondenten gaven aan dat zij door de subsidie hebben kunnen samenwerken en zo hebben kunnen maken wat zij hebben gemaakt. Anderzijds geven twee respondenten aan dat het samen maken onderdeel is van hun persoonlijke ideologie achter hun makerschap.

4. Resultaten: stadsbelang tegenover persoonlijk belang

Waar in hoofdstuk 3 ‘Resultaten: De popmuziek geïndustrialiseerd’ het *industrial regime*, *inspired regime* en *project city regime* zijn behandeld, worden in dit hoofdstuk de resterende regimes van de theorie van Boltanski en Thévenot aangehaald. De regimes behandeld in het vorige hoofdstuk zijn zowel in de beleidsteksten als in de interviews frequent aangehaald. Hiernaast interpreteerden de beleidsmakers en popmakers deze regimes in grote lijnen overeenkomend. De resterende regimes zijn het *civic regime*, *domestic regime*, *fame regime* en *market regime*. De resterende regimes zijn verschillend in zowel interpretatie als in hoe frequent deze regimes worden aangehaald in de beleidsteksten en interviews, zie tabel 4.

4.1 Domestic regime

Het domestic regime bestaat uit de waardes *lokale identiteit* en *tradities voortzetten*, zoals vastgesteld in het theoretisch kader. De waarde *lokale identiteit* gaat in het geval van deze scriptie om de identiteit van de regio Arnhem-Nijmegen. Dit omdat de beleidsteksten die onderdeel uitmaken van het onderzoeksmateriaal van deze scriptie gaan over regionaal en lokaal popbeleid in de regio Arnhem-Nijmegen. De geïnterviewde popmakers wonen en werken in de regio Arnhem-Nijmegen.

4.1.1 Domestic regime: perspectief beleidsmakers

Waar de *lokale identiteit* als waarde van het *domestic regime* in de onderzochte beleidsteksten vaak naar voren komt, komt de waarde *tradities voortzetten* niet naar voren in de beleidsteksten. De twee waardes *lokale identiteit* en *tradities voortzetten* zijn hiernaast niet toereikend om het *domestic regime* in de analyse van de beleidsteksten te representeren. Hierdoor heb ik een derde waarde van het *domestic regime* in de analyse van de beleidsteksten vastgesteld, namelijk de *stad-/regio-ontwikkeling*, zie bijlage 1. Dit zal nader in dit hoofdstuk worden toegelicht.

De eerste waarde *lokale identiteit* komt in de beleidsteksten het meeste naar voren als het gaat over de culturele positie die de stad en regio inneemt. Het profileren van de culturele positie van de stad/regio neem ik waar als sterk streefpunt. Het volgende citaat uit de *Geamendeerde Begroting 2022* van de Gemeente Arnhem laat het belang van de culturele positie van de stad Arnhem zien.

We zetten in op het versterken en behouden van de toppositie die Arnhem heeft als cultuur- en creatieve stad en dragen zo bij aan werkgelegenheid, innovatie en een aantrekkelijk vestigings- en woonklimaat. Daarbij is ook onze rol, positie en samenwerking in de brede regio van belang. (Gemeente Arnhem 103)

Niet alleen de steden profileren hun culturele positie. Ook Provincie Gelderland erkent Gelderland als belangrijke plek waar cultuur tot uiting komt. Dit blijkt uit de volgende zin van de beleidstekst *Uitgangspuntennotitie Aanpak Cultuur en Erfgoed*: “Gelderland is rijk aan cultuur en erfgoed. We zijn trots op onze monumenten, historische landschappen, festivals, musea, theaters en op onze makers” (Provincie Gelderland 2).

Net als in dit citaat, komt ook in de andere beleidsteksten erfgoed naar voren. Deze waarde zat oorspronkelijk in het *domestic regime* van Boltanski en Thévenot (Hoogen en Jonker 109; Braber et al. 58). Erfgoed, de nalatenschap van het verleden, wordt in de beleidsteksten echter niet in verband gebracht met popmuziek. Hierdoor legitimeert de waarde erfgoed in dit geval niet het popmuziekbeleid in de beleidsteksten die ik heb bestudeerd.

De laatste waarde en de waarde die ik uit de analyse van de beleidsteksten aan het *domestic regime* heb toegekend is *stad-/regio-ontwikkeling*. Kunst en cultuur worden ingezet voor onder andere het verbeteren van het vestigingsklimaat voor stakeholders, de woon- werkomgeving, de aantrekkelijkheid van en de algemene ontwikkeling van de steden Arnhem

en Nijmegen en de regio's hieromheen. Het volgende citaat uit de *Stadsbegroting Nijmegen 2021-2024* laat deze lokale belangen zien.

We zijn de oudste stad van Nederland, met een rijke historie en eigen karakter. We benutten dit unieke erfgoed om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad. (Gemeente Nijmegen 60)

Het lokaal en regionaal belang komt ook terug in het gegeven dat dit een criterium vormt voor de subsidieaanvragen, aldus de adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem en Groeisput Fonds (8;2). Doordat dit lokale belang ook gaat om de verbinding die een maker of instelling met de lokale omgeving heeft, heeft deze waarde snijvlakken met het *project city regime*.

Hoogen en Jonker schrijven in hun onderzoek dat zij verwachten dat de impact van een culturele instelling op de lokale omgeving steeds belangrijker wordt en dat de artistieke kwaliteit steeds meer gemeten wordt aan de impact van het *inspired regime* en *civic regime* op de lokale omgeving (124). Het onderzoek van Hoogen en Jonker gaat in op landelijke in plaats van lokale subsidiegevers, maar desondanks stel ik dat deze verwachting op regionale schaal tot uiting komt in de regionale beleidsteksten.

Het *domestic regime* neemt een zeer prominente rol in de beleidsteksten in, zie tabel 4. Als kanttekening bij een systeem waarin het *domestic regime* een prominente rol inneemt, stellen Hoogen en Jonker dat het inzetten van een onafhankelijk adviesorgaan en culturele en artistieke experts noodzakelijk is om de intrinsieke kwaliteiten van kunst en cultuur en hoe deze relevant zijn voor de lokale gemeenschap te kunnen bepalen (125). Het is de vraag of de geïnterviewde popmakers vertrouwen hebben op deze expertise.

4.1.2 *Domestic regime: perspectief popmakers*

De twee waarden van het *domestic regime*; *lokale identiteit* en *tradities voortzetten* komen in de interviews met popmakers in verschillende verhoudingen voor. De *lokale identiteit* krijgt weinig aandacht, maar de waarde *tradities voortzetten* komt vaak voor in de interviews met popmakers. Hoogen en Jonker stellen dat expertise in genres zijn wortels heeft zitten in het *domestic regime* (118). Het voortzetten van genreconventies valt daarom onder de waarde *tradities voortzetten*. Alle vier de popmakers vertelden dat zij binnen een genre keuzes maken en dat de doelgroep die zij aanspreken te maken heeft met het genre dat zij representeren in hun muziek. Zoals vastgesteld in het theoretisch kader wordt in deze scriptie het voortzetten van genres geïnterpreteerd als *tradities voortzetten*. Ook een bepaalde manier van musiceren en presenteren kunnen vallen onder de waarde *tradities voortzetten*. Respondent 3 haalt dit aan in het volgende citaat dat haar antwoord was op de vraag: “In hoeverre is wat je maakt gebaseerd op het voortzetten van een traditie van een genre of een traditie van musiceren?”.

Ik denk dat er, dat er heel veel tradities zijn waar ik op voortborduur [...]. Ik denk allemaal dingen die in de ontwikkeling van hiphop zijn gebeurd, maar ook in de hele, uh, ontwikkeling van synthesizers en zeg maar meer de elektronische muziek, uhm, maar ook een ontwikkeling die al vanaf de eerste troubadours ging tot chansonniers tot, tot een Stromae. Daar borduur ik op voort, maar ik borduur ook voort op de lessen die ik heb gekregen van mijn docenten over podiumpresentatie en meer, meer die uit een theater context komen, uh, ik zit even te denken. Ja, dat is ook een manier van repeteren die denk ik meer uit een theater-, misschien wereld komt tegenwoordig ook wel steeds meer uit een popwereld. Dus het, het mixt een beetje, maar allerlei tradities zou ik wel zeggen. (Respondent 3 00:35:00)

Lokale identiteit, de tweede waarde van het *domestic regime*, komt minder vaak en sterk naar voren in de interviews met popmakers. Respondenten 1 en 2 zeggen alleen een lokale verbinding te hebben door lokale samenwerkingen en doordat de subsidie hier wordt uitgekeerd. Respondenten 3 en 4 zien meer verbinding met de lokale omgeving, voornamelijk omdat zij hun releaseshow in de regio hebben gedaan en hun achterban in de regio hebben. Respondent 4 ziet de meeste verbinding met de lokale omgeving en stemt in met het idee dat het gemeenschapsgeld waarmee de subsidie wordt uitgekeerd, vanzelfsprekend de gemeenschap moet dienen, blijkt uit de volgende uitspraak.

Ja, maar de stroomversnelling [had] zeker [te maken met regio], want dat was direct een project hier in Arnhem, ja. Wat ik ook goed vind, want ja, dat is ook, uh, gemeenschapsgeld, uh. Dus dat we daar de gemeenschap mee beter maken, die link is natuurlijk logisch. (Respondent 4 00:29:23)

4.1.3 *Domestic regime: verhouding beleid en popmakers*

Het *domestic regime* komt in de beleidsteksten na het *inspired regime* en *industrial regime* het sterkste naar voren. In de interviews met de popmakers komt dit regime echter het minst sterk naar voren van alle zeven waarderegimes van Boltanski en Thévenot. Naast grote verschillen in aandacht voor dit regime, wordt dit regime ook op verschillende manieren geïnterpreteerd als we de interviews met de popmakers vergelijken met de beleidsteksten.

Ten eerste komt de waarde *lokale identiteit* sterk naar voren in de beleidsteksten als het gaat over het profileren van de culturele positie van de stad, regio of provincie. Het belang van de *lokale identiteit* wordt door twee van de vier respondenten omarmt, maar komt vooral naar voren als het gaat om de plaats van het gesubsidieerde project en de lokale achterban van

de artiesten. Alleen respondent 4 schetst het belang van het dienen aan de lokale gemeenschap als waarde die past bij *lokale identiteit*.

De waarde *tradities voortzetten* komt naast het benoemen van erfgoed, wat geen betrekking heeft op popmuziek, niet voor in de beleidsteksten. De popmakers vertelden daarentegen over hoe zij opereren binnen een genre en een bepaalde manier van musiceren aanhouden. Het belang van genres komt in de beleidsteksten niet naar voren. Ook de specifieke kwaliteiten of kanten van popmuziek ten opzichte van bijvoorbeeld klassieke muziek worden niet in de beleidsteksten aangehaald.

Uit de analyse van de beleidsteksten maakte ik nog een derde waarde op: *stad-/regio-ontwikkeling*. In de beleidsteksten komt naar voren hoe met kunst en cultuur het vestigingsklimaat, de woon-werkomgeving, de aantrekkingskracht en de algehele ontwikkeling van de stad of regio worden gestimuleerd. Deze focus op de lokale impact van kunst en cultuur staat in lijn met de verwachting van Hoogen en Jonker dat deze focus steeds belangrijker gaat worden (124). Als de focus komt te liggen op de impact van kunst en cultuur op de lokale omgeving gaat de subsidiebeoordeling echter over kwalitatieve waarden (impact). Hoogen en Jonker schrijven dat in een systeem waarbij de lokale impact belangrijk is, experts op het gebied van kunst en cultuur extra belangrijk worden (125).

In het voorgaande hoofdstuk over het *industrial regime* kwam naar voren dat in de beleidsteksten de waarde *expertise* duidelijk naar voren komt. Ook de aandacht voor de Cultuur Academy en de adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem laten zien dat de Gemeente Arnhem, Nijmegen en Gelderland inzetten op *expertise* en experts op het gebied van kunst en cultuur. De respondenten geven echter aan dat zij geen vertrouwen hebben op de expertise van de subsidiebeoordelaars. Respondent 1 zegt dat hij ervaart dat een “puntkomma” er al voor kan zorgen dat je subsidieaanvraag niet wordt toegekend (00:35:39). Respondent 4 geeft aan dat hij ervaart dat er weinig “technisch-inhoudelijke” mensen gaan

over de subsidie(-toekenningen). Hierop door vroeg ik wat hij hiervan vindt, waarop hij het volgende antwoorde.

Nou ja, op het moment dat het ten koste gaat van dat ze de aanvraag snappen, uh, of zien [...] hoe je dingen aanvliegt, dan is het schadelijk natuurlijk, want dan gaat het meer over welk gevoel krijgt iemand bij de aanvraag en dan is het meer: hoe goed ben je in het schrijven van een aanvraag dan in hoe goed is het project wat je wil gaan doen [...]. (Respondent 4 00:13:12)

4.2 Civic regime

4.2.1 Civic regime : perspectief beleidsmakers

Het *civic regime* dat gaat over het collectief belang bestaat uit de waarden *toegankelijkheid muziek*, *maatschappelijk belang* en *persoonlijk welzijn*. In de beleidsteksten komen de waarden *maatschappelijk belang* en *persoonlijk welzijn* naar voren. *Toegankelijkheid muziek* komt niet naar voren, maar de algemenere waarde ‘toegankelijkheid van kunst en cultuur’ wel.

De waarde *maatschappelijk belang* van het *civic regime* komt op allerlei manieren terug in de beleidsteksten, zie bijlage 1. Het *maatschappelijk belang* wordt in de beleidsteksten gekenmerkt door thema’s, zoals diversiteit en inclusie, sociale cohesie, ontwikkeling van de samenleving, collectieve bewustwording, gelijkheid en cultuurparticipatie. Het diverser maken van zowel het cultureel aanbod als de cultuursector interpreteer ik als de hoofdgedachte achter het *maatschappelijk belang* in de analyse van de beleidsteksten. Net zoals de Raad voor Cultuur zich landelijk richt op kwaliteit en diversiteit (Hoogen en Jonker 107) en net zoals de kern van de landelijke uitgangspuntennota van ex-minister Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Ingrid van Engelshoven “cultuur voor iedereen”

luit, lijkt de diversiteit van het aanbod en cultuurparticipatie de leidraad van het regionale beleid te vormen. Het volgende citaat van de Gemeente Arnhem laat de waarde *maatschappelijk belang* in combinatie met cultuurparticipatie en diversiteit (cultuurverbreding) zien.

Cultuur is van en voor iedereen. We streven ernaar de toegankelijkheid en bereikbaarheid van kunst en cultuur in de breedte te vergroten en daarmee actieve en passieve cultuurdeelname te stimuleren. Dit komt de persoonlijke ontwikkeling van mensen ten goede, maar is ook voor de ontwikkeling van de lokale en regionale samenleving belangrijk. (Gemeente Arnhem (101))

De tweede waarde *persoonlijk welzijn* komt alleen in de *Geamendeerde Begroting 2022* en het beleidsplan van de Cultuur Academy kort naar voren. In het beleidsplan van de Cultuur Academy is te lezen hoe kunst en cultuur voor andere domeinen wordt ingezet, waaronder voor het zorgdomein, waarbij eenzaamheid van ouderen door middel van kunst en cultuur wordt bestreden. (Cultuur Academy, “beleidsplan”, 10)

4.2.2 Civic regime: perspectief popmakers

De waarden *toegankelijkheid muziek*, *maatschappelijk belang* en *persoonlijk welzijn* komen alle drie naar voren in de interviews met popmakers. Hieraan toegevoegd volgt de vierde waarde *persoonlijk belang* die ik heb vastgesteld uit de analyse van de interviews met popmakers. Deze laatste waarde is toegevoegd aan het *civic regime*, omdat de respondenten spraken over hun *persoonlijk welzijn* en persoonlijke passie. Het *civic regime* gaat in de kern om collectief belang (Hoogen en Jonker 109). Waardes die in het belang van één individu zijn, zijn naar mijn inziens niet te verbinden met *maatschappelijk belang*, *persoonlijk welzijn*

of *toegankelijkheid muziek*. De waarde *persoonlijk belang* is daarom als nieuwe waarde toegevoegd aan het *civic regime* in de analyse van de interviews met popmakers.

De eerste twee waardes *toegankelijkheid muziek* en *maatschappelijk belang* werden door de respondenten in verband gebracht met sociale verbinding/cohesie, diversiteit en inclusie, cultuurparticipatie en gelijkheid. Elke respondent gaf een eigen draai aan de twee waardes door enkele van deze thema's extra aandacht te geven.

De waardes *toegankelijkheid muziek* en *maatschappelijk belang* komen niet zonder reden naar voren. Wat mij opvalt is dat de popmakers de maatschappelijk waardes motiveren vanuit hun persoonlijke ideologieën. Respondent 1 deelt zijn ideologie en hoe hij hiermee zijn focus op cultuurparticipatie motiveert in het volgende citaat.

Mijn [...] missie hier op aarde is, uh: Ik wil iedereen een podium geven, ongeacht kennis, kunde en niveau. [...] En met die, vanuit die missie wil ik een verhaal vertellen. Dus bij alle klussen die ik aanneem is, is bepalend van, uh: voldoet het aan [...] die gedachte die ik heb van: kan ik iedereen een podium geven? Maar kan ik ook een verhaal vertellen? (Respondent 1 00:00:18)

De volgende waarde van het *civic regime* dat terug komt in de interviews met popmakers is *persoonlijk welzijn*. Waar in het *inspired regime* naar voren kwam dat de *kwaliteit kunstervaring* inging op het raken van emoties en het creëren van een 'ontsnappingsmoment van de realiteit' bij het publiek, brengen de respondenten deze kunstervaring in verband met *persoonlijk welzijn* van het *civic regime*. Door de kunstervaring te creëren hopen de respondenten bijvoorbeeld iemand gelukkiger te maken, blijkt uit het volgende citaat.

Ik hoop dat [wat ik maak] de wereld laat vergeten en even op een fijn plekje bent. Als persoon en, uh, dat je zin krijgt om ervan te dansen misschien, en, he, dat je er blij van wordt, of in ieder geval minder verdrietig. (Respondent 2 00:28:09)

De respondenten legitimeren ten slotte wat zij doen vanuit hun individueel, *persoonlijk belang*. Alle vier de respondenten gaven aan dat zij werken vanuit een passie, om zichzelf te ontwikkelen en om zichzelf emotioneel uit te drukken door hun verhaal te vertellen. Aangezien de respondenten onderdeel zijn van de maatschappij en de maatschappij ook belang heeft bij individueel geluk, interpreteer ik de waarde *persoonlijk belang* als onderdeel van het *civic regime*, maar aangezien dit niet direct te maken heeft met het *persoonlijk welzijn* van het collectief, plaats ik deze waarde los. Respondent 2 antwoorde op de vraag: “voor wie maak je jouw muziek?”, “voor mezelf” (00:11:26). Hij onderbouwt dit *persoonlijke belang* op de volgende manier.

Uhm, nou, ik denk, denk het belangrijkste is als het de maker, uh, heel erg puur kan uitdrukken. Wat, uh. Wat diegene, uh, voor ogen heeft. Als jij heel erg goed bent in het vertalen van jouw, jouw emoties of jouw visie in een werk, dan vind ik dat je succesvol bent, ongeacht of dat, uh, heel erg goed wordt ontvangen of vaak wordt beluisterd of, nou, dat soort dingen. (Respondent 2 00:06:09)

De laatste waarde *toegankelijkheid muziek* is niet sterk te herkennen in de interviews met popmakers. Respondent 1 gaf wel aan dat hij het liefste met allerlei niveaus samen werkt, zoals hierboven is vermeld. De andere respondenten geven aan dat zij in principe voor iedereen die houdt van het genre, hun muziek maken, maar de popmakers spreken niet specifiek over manieren om hun muziek toegankelijker te maken.

4.2.3 Civic regime : verhouding beleidmakers en popmakers

De eerste waarde *maatschappelijk belang* van het *civic regime* werd door zowel de beleidsmakers als popmakers omarmd aan de hand van thema's zoals diversiteit en inclusie, sociale cohesie en cultuurparticipatie. Deze waarde kreeg op verschillende manieren invulling en kreeg van beide partijen veel aandacht. In grote lijnen focussen zowel beleidsmakers, als popmakers zich op cultuurverbreding, diversiteit en inclusie en cultuurparticipatie. Een interessante vraag om te stellen is of popmakers maatschappelijke waarden aanhalen, omdat dit de kans op subsidie krijgen vergroot of omdat zij deze waarden intrinsiek nastreven. De waarde *maatschappelijk belang* onderbouwen de respondenten vanuit hun persoonlijke ideologieën, waardoor ik constateer dat de geïnterviewde popmakers het *maatschappelijk belang* vanuit intrinsieke motivatie nastreven en niet alleen om aan de subsidiecriteria te voldoen.

Ten tweede kwam de waarde *persoonlijk welzijn* niet sterk naar voren in de beleidsteksten, maar zeer duidelijk naar voren in de interviews met de popmakers. De beleidsteksten halen deze waarde kort aan door suggesties te doen om kunst en cultuur in onder andere het sociale en zorg domein in te zetten. De popmakers daarentegen onderbouwen hoe de kunstervaring in zichzelf kan zorgen voor het nastreven van *persoonlijk welzijn* door het raken van emoties met muziek, waardoor mensen gelukkiger kunnen worden of steun kunnen ervaren.

De volgende waarde *toegankelijkheid muziek* komt nagenoeg in zowel de beleidsteksten en de interviews met de popmakers niet specifiek naar voren. In beiden gevallen wordt deze waarde algemeen besproken. De popmakers geven aan dat hun muziek in principe voor iedereen is bedoeld, maar zij gaan verder niet in op strategieën om hun muziek voor iedereen toegankelijk te maken.

Uit de interviews met de popmakers heb ik daarentegen een vierde waarde vastgesteld: *persoonlijk belang*. Waar het *civic regime* met de waardes *maatschappelijk belang*, *persoonlijk welzijn* en *toegankelijkheid muziek* ingaat op het collectieve belang van een samenleving, gaan de popmakers ook in op hun individueel, *persoonlijke belang*. Voorbeelden van deze persoonlijke belangen zijn zelfexpressie, persoonlijk ontwikkeling, passie en plezier/geluk.

4.3 Fame regime en market regime

Het *fame regime* dat waardes rondom publiekelijke erkenning representeert en het *market regime* dat economische waardes representeert komen in mijn analyse het minste naar voren in de interviews met de popmakers en in de beleidsteksten. De popmakers schenken de minste aandacht aan het *domestic regime*, constateer ik uit de analyse van de interviews met de popmakers, zie tabel 4.

4.3 Fame regime : verhouding popmakers en beleidsmakers

Het *fame regime* bestaat uit de waardes *imago* en *(sociale) media-aandacht*. Zowel de popmakers als beleidsmakers streven naar het uitbreiden van het publiek van de maker. Deze publiekverbreding stel ik in verband met de eerste waarde *imago* van het *fame regime*. De waarde *imago* heeft betrekking tot publieke erkenning, publieke samenkomsten en publieke relaties (Hoogen en Jonker 109). De popmakers vertelden hieraan toevoegend hoe zij bezig zijn met hun publieke herkenning, profilering en fans.

De tweede waarde van het *fame regime*, *(sociale-) media-aandacht*, komt niet naar voren in de beleidsteksten, maar wordt frequent aangehaald door de popmakers.

Respondenten vertelden dat zij verschillende media inzetten om nieuw publiek te bereiken en dat zij dit hebben verwerkt in hun subsidieaanvragen.

4.3.2 *Market regime: verhouding popmakers en beleidsmakers*

De eerste waarde van het *market regime*, *economische waarde*, blijkt uit het nastreven van de Fair Pay code; de gedragscode die een eerlijke beloning voor artistieke werkzaamheden uitdraagt. Deze code komt in zowel de beleidsstukken als bij de popmakers aan bod.

De tweede manier waarop de waarde *economische waarde* in de beleidsteksten naar voren komt is in het aanhalen van het thema financiële zelfredzaamheid. In het adviesrapport van de adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem wordt er echter een contrast geschetst tussen podiumkunsten en andere kunsten. De podiumkunsten zijn financieel onafhankelijker, blijkt uit het volgende citaat.

Bij de podiumkunsten ziet de commissie meestal een evenwichtige financieringsmix en ziet zij meerdere organisaties met een trouwe achterban. Die achterban kan zorgen voor meer inkomsten, door ze breder aan te spreken dan alleen voor het kopen van een kaartje voor een voorstelling. Een aantal organisaties dat met kunst en technologie werkt, ontwikkelt interessante apps en toolkits, maar laat kansen op vermarkten van zijn producten liggen. Voor opvallend veel aanvragers uit de beeldende kunstsector lijken publieksinkomsten een blinde vlek. (Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem 5)

Popmuziek en popmakers maken onderdeel uit van de podiumkunsten. De popmakers die voor deze scriptie zijn geïnterviewd vertelden dat zij allemaal zelf geld hebben moeten inleggen voor het project waarvoor zij subsidie hebben gekregen. Op de vraag of de makers van plan waren geld te verdienen met dit project, antwoorden zij alle vier 'ja'. Hieruit maak ik op dat de geïnterviewde popmakers financiële afhankelijkheid nastreven en dat zij met het gesubsidieerde project geld willen gaan verdienen. Het nastreven van financiële

onafhankelijkheid herken ik ook in de focus van de geïnterviewde popmakers op het meer willen optreden en meer muziek willen verkopen. Mijn conclusie is dat de wens naar financiële onafhankelijkheid van beleidsmakers waar wordt gemaakt door de geïnterviewde popmakers.

Hoogen en Jonker schrijven dat de *economische waarde* van het *market regime* betekent dat succes gemeten wordt in winst, materieel bezit, luxe producten en de beste deals (109). Luxe producten, winst maken of materieel bezit is in de interviews met popmakers niet benoemd. De invulling van de waarde *economische waarde* interpreteer ik uit de analyse daarom meer als het financieel kunnen voortbestaan in zowel de beleidsteksten als in de interviews. De beleidsmakers en popmakers interpreteren naar mijn inziens de waarde *economische waarde* anders dan de interpretatie die gegeven wordt door Hoogen en Jonker.

De tweede waarde van het *market regime* is *concurrentie*. *Concurrentie* komt niet aan bod in de beleidsteksten. Enkel in de interviews met popmakers komt naar voren dat zij zich willen onderscheiden van andere popmakers door hun mate van professionaliteit of door hun persoonlijke interpretatie van het genre waarbinnen zij werken. Respondent 2 onderbouwt zijn onderscheidend vermogen in het volgende citaat.

Door ook mijn achtergrond als ontwerper heb ik gewoon ook een hele andere kijk op muziekproject an sich, dus ik. Ik bedenk niet alleen een nummer, maar ik bedenk ook meer een verhaal om dat nummer heen en maak zelf ook de, de artwork erbij of haal daar mensen bij die die artwork samen met mij maken, uh. Dus op die manier hou ik heel erg de hele regie op het project, hou ik heel erg zelf in hand, he, dus dat onderscheid me denk ik wel. (Respondent 2 00:25:07)

In de beleidsteksten komt echter wel naar voren dat de subsidieaanvragen vernieuwend (en experimenteel) moeten zijn, zoals bijvoorbeeld blijkt uit het criterium van Groeispuurt Fonds (2). De popmakers geven minder aandacht aan vernieuwing. Respondent 3 geeft aan dat zij moet worden omschreven van de vernieuwende aspecten van wat zij maakt om in aanmerking te komen voor subsidie. Dit blijkt uit het volgende citaat.

Tuurlijk ontstaan er nieuwe genres en nieuwe stijlen en, maar ik vind het vooral bij subsidies die gaan over jonge makers [...] die vaak nog bezig zijn met uit te zoeken wat ze dan doen, uhm. Ik denk: laat het, ga het eerst maar heel veel doen en dan kun je als het er is, kun je zeggen, oh, wacht. Dit is echt iets nieuws en het dan wegzetten, maar op dat punt-. Toen ik die aanvraag schreef, was ik daar echt nog helemaal niet [...] Ja, waarom is dat dan zo belangrijk, uhm, ja. Ik weet het gewoon niet zo goed. Het voelt gewoon een beetje geforceerd, merk ik, terwijl ik denk: hetgene wat er is, is per definitie iets nieuws. [...] Ik denk dat het eerder mijn frustraties met hoe ik dat dan op papier krijg, dan dat ik niet wil dat het vernieuwend is en natuurlijk, het is cool als het iets nieuws is, maar ja, ik denk voor voor bijna, ik denk dat er bijna geen nieuwe makers zijn die bezig zijn met iets niet nieuws maken, (Respondent 3 00:36:12)

Respondent 4 voegt hieraan toe dat hij ervaart dat hij soms niet experimenteel genoeg is of te commercieel om in aanmerking te komen voor subsidie. Hij vertelde hoe zijn aanvraag voor een samenwerking met de producer van Chef Special waarvan hij denkt dat het te commercieel is, niet was gehonoreerd en dat hij denkt dat de aanvraag wel was gehonoreerd als hij met een termine (zeldzaam instrument) experimentele wereldmuziek had willen maken (00:07:05). Alleen respondent 2 geeft aan te willen experimenteren, maar dit ook vanuit

heteronome invloeden: verschillende inspiratiebronnen en genres, zoals blijkt uit het volgende citaat:

Ik hou ervan om lekker experimenteel bezig te zijn en vanuit heel veel verschillende inspiratiebronnen en invloeden, uh, muziek te pakken die ik, uh, waar ik gewoon heel erg blij van word [...] Als ik muziek luister dan, dan ben ik gewoon meteen geïnspireerd en dan ben ik gewoon meteen dingen maken. (Respondent 2 00:02:56)

Waar het regionale makersbeleid waarde hecht aan vernieuwing en experiment als onderscheidende factor, stel ik dat de geïnterviewde popmakers liever onderscheidend zijn in hun professionaliteit en hun opvatting van het genre waarbinnen zij maken.

5. Conclusie

In deze masterscriptie deed ik onderzoek vanuit de volgende onderzoeksvraag: *Met betrekking tot de beleidsperiode 2021-2024 en de regio Arnhem-Nijmegen: hoe verhouden de waardes omtrent beleid voor popmakerschap die in regionale beleidsteksten worden gehanteerd zich tot de waardes achter popmakerschap die door popmakers worden gehanteerd?*. In de inleiding kwam naar voren dat popmuziek nog niet lang wordt gesubsidieerd en dat weinig popmakers volgens de adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem aanspraak maken op de subsidieregelingen die voor hen zijn bedoeld. Om meer grip te krijgen op deze kloof tussen popmuziekbeleid en popmakers en om antwoord te geven op de onderzoeksvraag heb ik de verhouding onderzocht tussen de waardes die worden gehanteerd in regionale beleidsteksten (die ingaan op popmuziekbeleid) en de waardes die regionaal-gesubsidieerde popmakers hanteren voor wat zij doen. Het onderzoeksmateriaal heb ik geanalyseerd aan de hand van de waarderegimes van Boltanski en Thévenot. De theorie van Boltanski en Thévenot is in het theoretisch kader benaderd vanuit het onderzoek van Hoogen en Jonker en Braber et al..

Als belangrijkste bevinding uit de resultaten heb ik opgemaakt dat de beleidsmakers en de popmakers de waarderegimes verschillend interpreteren. Ook is gebleken dat het *industrial regime* en *inspired regime* in zowel de beleidsteksten als interviews sterk naar voren. Deze twee regimes samen met het *project city regime* en *fame regime* tonen de meeste overeenkomsten in de interpretatie van de waardes door popmakers en beleidsmakers. Het *domestic*, *civic* en *market regime* tonen de grootste verschillen in interpretatie van waardes. De overeenkomsten kunnen erop wijzen dat het beleid aansluit op de waardes van popmakers. De verschillen kunnen erop wijzen dat er een kloof bestaat tussen de waardes van de popmakers en de waardes achter popmuziekbeleid.

Uit de analyse van de beleidsteksten komt ten eerste naar voren dat de beleidsmakers belang hechten aan een doordacht plan van subsidieaanvragers, expertise in de cultuursector en een professionaliseringslag van subsidieaanvragers; waarden die aansluiten bij het *industrial regime*. Deze waarden komen ook terug in de interviews met popmakers. In lijn met de verwachting van Hoogen en Jonker stel ik dat popmakers de waarden uit het *industrial regime* integreren in hun makerschap (123).

Waar de waarden uit het *industrial regime* ingaan op professionele ontwikkeling gaan de waarden uit het *inspired regime* in op artistieke ontwikkelingen. Een verschil tussen de interpretatie van popmakers en beleidsmakers is dat in de interviews naar voren komt dat de popmakers het belangrijk vinden hoe het kunstwerk ervaren wordt en belang hechten aan de ontwikkeling van het kunstwerk zelf, terwijl het beleid meer ingaat op de ontwikkeling van de talentontwikkeling van popmakers.

In de beleidsteksten zijn sommige waarden uit het *inspired regime* en *industrial regime* middelen tot andere doelen. De ontwikkeling van makers op professioneel en artistiek vlak wordt in het beleid ook ingezet om het makersklimaat en de culturele infrastructuur te bevorderen wat vervolgens wordt ingezet voor het stimuleren van cultuurparticipatie, sociale verbinding en het verbeteren van het vestigingsklimaat. Het artistiek en professioneel ontwikkelen van makers komt in mijn analyse van de interviews met popmakers wel als op-zichzelf-staand doel naar voren.

Het *project city regime* wordt in zowel de beleidsteksten als de interviews met popmakers het sterkste in verband gebracht met samenwerken. In de beleidsteksten wordt samenwerking ingezet om de sector weerbaarder en flexibeler te maken, overeenkomend met het onderzoek van Braber et al. dat het standpunt inneemt dat samenwerkingen, vooral tussen partijen met overeenkomende waarden, zorgen voor een veerkrachtige sector (14). Het nastreven van het veerkrachtig maken van de sector is in verband te brengen met de gevolgen

van de coronacrisis die hebben aangetoond dat de sector kwetsbaar is in crisistijd (Braber et al. 13). Het verband tussen samenwerken en een veerkrachtige sector komt echter niet terug in de interviews met popmakers. De popmakers geven aan samen te werken vanuit hun persoonlijke ideologie en om het kunstwerk beter te maken.

Het grootste verschil in interpretatie van waardes komt naar voren in de analyse van het *domestic regime* in het onderzoeksmateriaal. Het *domestic regime* komt in de beleidsteksten sterk naar voren, terwijl dit regime bij de popmakers nagenoeg geen aandacht krijgt. In de beleidsteksten komt dit regime naar voren als het profileren van de culturele positie van de stad/regio en het ontwikkelen van de stad/regio. Hoogen en Jonker schrijven dat een beleidssysteem waarbinnen het *domestic regime* een dominante rol heeft, een adviesorgaan van experts en beoordelaars nodig is om de lokale impact van de kunst en cultuur te kunnen bepalen (123). De popmakers geven aan weinig vertrouwen te hebben in de expertise van de subsidiebeoordelaars. Uit de analyse van de beleidsteksten maak ik wel op dat het beleid *expertise*, ook in subsidiebeoordelingen, nastreeft.

Het *maatschappelijk belang*, een waarde uit het *civic regime*, komt in zowel de beleidsteksten en interviews naar voren in thema's zoals inclusie en diversiteit, gelijkheid, sociale verbinding en cultuurparticipatie. De popmakers motiveren het nastreven van *maatschappelijk belang* vanuit hun persoonlijke ideologieën. De waarde *persoonlijk welzijn* komt nagenoeg niet aan bod in de beleidsteksten, maar wordt sterk nagestreefd door de popmakers die met het bieden van een ervaring van hun kunstwerk het *persoonlijk welzijn* van mensen probeert te verbeteren. Ook geven de popmakers aan dat zij hun muziek maken uit *persoonlijk belang*; zelfexpressie, passie, plezier en persoonlijke ontwikkeling. *Persoonlijk belang* is als waarde toegevoegd aan dit regime dat oorspronkelijk ingaat op collectief belang.

Het *market regime* krijgt in het onderzoeksmateriaal een andere invulling dan Hoogen en Jonker en Braber et al. dit regime geven. Hoogen en Jonker omschrijven *economische*

waarde als winst maken, luxe producten en materieel bezit. Zowel in de beleidsteksten als interviews komt naar voren hoe *economische waarde* wordt geïnterpreteerd als financiële zelfredzaamheid en eerlijk beloond worden voor werk (Fair pay code). De waarde *concurrentie*, onderdeel van het *market regime*, wordt door de popmakers geïnterpreteerd als het onderscheidend zijn in de mate van professionaliteit en in hun persoonlijke benadering van een genre wat in de beleidsteksten niet naar voren komt. Ten slotte streven zowel beleidsmakers, als popmakers naar het vergroten van het publieksbereik van hun kunstwerken waarin hun interpretatie van het *fame regime* overeenkomt.

Een onderliggende vraag in deze masterscriptie was of de theorie van Boltanski en Thévenot uit 2006 toereikend voor een onderzoek anno 2023 was en of de toepassing van deze theorie de gewenste resultaten heeft opgeleverd. Wat dit onderzoek inzichtelijk heeft gemaakt, is dat de waardes uit de waarderegimes inhoudelijk verschillend worden geïnterpreteerd door de beleidsmakers ten opzichte van de popmakers. Hierdoor zijn gedetailleerde resultaten ontstaan die diepgaande overeenkomsten en verschillen tussen regionaal popmuziekbeleid en popmakerschap hebben blootgelegd.

In dit onderzoek is regionaal popmuziekbeleid geanalyseerd aan de hand van beleidsteksten. Wat ik me echter afvraag is of subsidiebeoordelingen het beleid ook weerspiegelen. Met een vervolgonderzoek naar de waardes die blijken uit subsidiebeoordelingen zou kunnen worden geanalyseerd in hoeverre het beleid in de praktijk wordt uitgevoerd. Dit zou wetenschappelijk onderzoek naar de verhouding tussen popmakers en regionaal popmuziekbeleid verder kunnen uitbreiden.

Literatuur

- Adviescommissie Culturele Activiteiten Arnhem. *Advies artistieke producties en presentaties en artistieke festivals 2021-2022*. Arnhem, juni 2020.
- Bekker, Geeske. “De legitimeringsparadox kunstbeleid beschouwd”. *Boekmancahier 20*, Boekmanstichting, Amsterdam, juni 1994.
- Boltanski, Luc en Laurent Thévenot. *On Justification: Economies of Worth*. Vertaald door Catherine Porter, Princeton University Press, Princeton, 2006.
- Bourdieu, Pierre. *The Field of Cultural Production, or: The Economy Reversed*. Vertaald door Randal Johnson, Cambridge Polity Press, Cambridge, 1993.
- Braber, Helleke van. “Waar blijft die culture of giving? Over de spagaat van het mecenaat, tien jaar na Zijlstra”. *Boekman 126: Cultuurbestel als kader of keurslijf?*, Boekmanstichting, ed. 126, Amsterdam, voorjaar 2021.
- Braber et al. *Naar een versterking van de veerkracht van de boekenwereld na COVID-19*. Universiteit Utrecht, Utrecht, mei 2021.
- Burghoorn, Alex. “Eindelijk subsidie voor popmuziek – en toch is dat nog geen reden voor feest”. *de Volkskrant*, Amsterdam, 25 juni 2020, <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/eindelijk-subsidie-voor-popmuziek-en-toch-is-dat-nog-geen-reden-voor-feest~b105f43d/>. Geraadpleegd 20 april 2023.
- Cultuur Academy. *Aanvraag Cultuur Academy 2021-2022: Wat heb je nodig om te blijven doen waar je goed in bent?*. Stichting Culturele Evenementen Nijmegen, Nijmegen, 1 oktober 2020.
- Cultuur Academy. *Beleidsplan en Activiteitenplan 2023-2024: Connect and Learn*. Stichting Cultuur Academy, voorzitter Teddy Vrijmoet, Arnhem en Nijmegen, 2022.
- Engelshoven, Ingrid van. *Uitgangspunten: Cultuurbeleid 2021-2024*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksoverheid, Den Haag, 11 juni 2019.

Gemeente Arnhem. *Geamendeerde Begroting 2022*. Gemeente Arnhem, Arnhem, 28 september 2021.

Gemeente Nijmegen. *Stadsbegroting 2021 -2024: Uitvoering van het coalitieakkoord 2021-2024 en vooruitblik naar de komende jaren*. Opsteller Albert Foekens, Nijmegen, 28 oktober 2020.

Gemeente Provincie Gelderland. *Uitgangspuntennotitie Aanpak Cultuur en Erfgoed*. Arnhem, 23 juni 2020.

Gemeente Provincie Gelderland. *Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2022*. Arnhem, november 2021.

Gemeente Provincie Gelderland. *Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2023*. Arnhem, november 2022.

Groeispurt Fonds. *Groeispurt Fonds*. Stichting Cultuur Academy, Nijmegen, 2020.

Haaij, Sarah. “Naar een beter normaal. Een oproep tot herbezinning op de waarde van cultuur”. *De waarde van cultuur na corona*, Boekmanstichting, congresbundel, Amsterdam, 30 juni 2022.

Hitters, Erik. *Patronen van patronage: Mecenaat, protectoraat en markt in de kunstwereld*. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht 1996.

Hoeven, Arno van den, en Erik Hitters. “The Social and Cultural Values of Live Music: Sustaining Urban Live Music Ecologies. *Cities*, ed. 90, juli 2019.
<https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.02.015>. Geraadpleegd 31 mei 2023.

Hoogen, Quirijn Lennert van den en Florine Jonker. “Values in Cultural Policymaking”. *Cultural Policy in the Polder*. Amsterdam University Press, Amsterdam, 2018.

Houts, Marleen van. *Moet alles dat door de boxen schalt subsidie krijgen?: De legitimering van het Nederlandse popbeleid 2015-2021*. Radboud Universiteit Nijmegen, Nijmegen, 1 november 2021.

Leden, Jack van der. “De Fair Practice Code: Stevig op de agenda, maar nog veel werk aan de winkel”. *Boekman Extra 37*. Boekmanstichting, Amsterdam, november 2022.

Raad voor Cultuur. *De balans, de behoefte: Pleidooi voor een integraal, inclusief muziekbeleid.*

voorzitter Marijke van Hees, directeur Jeroen Bartelse, Den Haag, november 2017.

Respondent 1 [anoniem]. Persoonlijk interview. Arnhem, 12 juli 2023.

Respondent 2 [anoniem]. Persoonlijk interview. Arnhem, 25 juli 2023.

Respondent 3 [anoniem]. Persoonlijk interview. Arnhem, 3 augustus 2023.

Respondent 4 [anoniem]. Persoonlijk interview. Arnhem, 4 augustus 2023.

Veldman et al. *Stand van zaken in de Nederlandse popsector.* Opdrachtgever Ministerie van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Utrecht, 7 september 2020.

Bijlage

Industrial regime	Inspired regime	Domestic regime
Efficiëntie <ul style="list-style-type: none"> • X Makersklimaat en culturele infrastructuur • X Fair Practice code • X Doordacht/strategisch plan 	Artistieke ontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> • X Culturele ontwikkeling/- verbreding • X Innovatie • X Interdisciplinair werken • X Tijd en aandacht 	X Stads-/regioontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> • X Profilering stad/regio • X Verbetering vestigingsklimaat
Expertise <ul style="list-style-type: none"> • X Kennis • X Ervaring • X Educatie • X Experts • X Braindrain tegen gaan 	Kwaliteit kunstwerk <ul style="list-style-type: none"> • X Muzikaliteit 	Lokale identiteit <ul style="list-style-type: none"> • X Behoud huidig aanbod • X Erfgoed • X Profilering [stad/regio] cultuur
Professionalisering <ul style="list-style-type: none"> • X Ondernemerschap en leiderschap • X Productiviteit • X Serieuze mentaliteit 	Kwaliteit kunstervaring <ul style="list-style-type: none"> • X Emoties raken 	Tradities voortzetten <ul style="list-style-type: none"> • X Genre-/stijlconventies voortzetten • Voortbestaan cultuur
Civic regime	Project city regime	Market regime
Maatschappelijk belang <ul style="list-style-type: none"> • X Diversiteit en inclusie • X Gelijke kansen • X Ontwikkeling samenleving • X Sociale cohesie • X Verbinding andere domeinen 	Netwerken <ul style="list-style-type: none"> • X Samenwerking 	Economische waarde <ul style="list-style-type: none"> • X Fair pay • X Financiële zelfredzaamheid • X Geld verdienen
Persoonlijk welzijn <ul style="list-style-type: none"> • X Ontsnapping uit de maatschappij • X Persoonlijke ontwikkeling 	Flexibiliteit <ul style="list-style-type: none"> • X Duurzaamheid • X Omgang corona • X Op actualiteit inspelen 	Concurrentie
X Persoonlijk belang <ul style="list-style-type: none"> • X Zelfexpressie individu • X Passie individu • X Ideologie individu 		Fame regime
Toegankelijkheid muziek <ul style="list-style-type: none"> • X Toegankelijkheid kunst en cultuur • X Cultuurparticipatie 		(Sociale) media-aandacht
		Imago <ul style="list-style-type: none"> • X Herkenning • X Profileren • X Publieksverbreding

Bijlage 1: Overzicht codes per waarderegime

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q
1		Klop Jozefien - Beleidsstukken - Masterscript	Klop Jozefien - Geamendeerde begroting Gr=85	Klop Jozefien - Adviesrapport Gr=72	Klop Jozefien - Cultuur Academys beleidsplan	Klop Jozefien - Cultuur Academys aanvraag	Klop Jozefien - Groeispurt projectplan Gr=42	Klop Jozefien - Uitvoer erfgoed en cultuur 23	Klop Jozefien - Uitgangspunten cultuur en erfgoed	Klop Jozefien - Uitvoer cultuur en erfgoed 22	Klop Jozefien - Stadsbegroting Nijmegen	Klop Jozefien - Transcriptie interview 1 - Masterscript	Klop Jozefien - Transcriptie interview 2 Gr=33	Klop Jozefien - Transcriptie interview 3 Gr=37	Klop Jozefien - Transcriptie interview 4 - Masterscript	Klop Jozefien - Alle interviews Gr=43	Totals
74	Artiestieke ontwikkeling Gr=145; GS=6	58	10	9	3	1	13	3	1	2	3	6	6	17	13	42	145
75	Autonomie Gr=9; GS=2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	5	2	9	9
76	Civic regime Gr=159; GS=17	53	17	6	7	1	2	5	1	3	5	14	14	18	13	59	159
77	Concurrentie Gr=8; GS=1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	2	8	8
78	Domestic regime Gr=129; GS=11	58	15	8	8	1	2	8	3	4	6	2	3	2	8	15	129
79	Economische waarde Gr=71; GS=4	21	9	9	0	0	0	0	1	0	1	7	6	6	11	30	71
80	Efficiëntie Gr=141; GS=6	53	11	12	8	0	5	5	1	4	3	14	5	8	12	39	141
81	Expertise Gr=69; GS=4	22	4	2	8	4	2	0	0	0	0	6	2	10	9	27	69
82	Fame regime Gr=51; GS=5	7	2	3	0	0	1	1	0	0	0	7	8	13	9	37	51
83	Flexibiliteit Gr=69; GS=4	36	4	6	4	1	4	4	1	6	2	0	0	1	0	1	69
84	Imago Gr=48; GS=4	7	2	3	0	0	1	1	0	0	0	6	7	13	8	34	48
85	Industrial regime Gr=286; GS=15	113	19	23	26	9	7	7	2	4	3	18	13	17	25	73	286
86	Inspired regime Gr=204; GS=12	74	12	15	4	1	16	5	1	3	4	11	14	26	18	69	204
87	Kwaliteit kunstervaring Gr=31; GS=2	3	1	0	0	0	0	1	0	0	1	6	6	9	4	25	31
88	Kwaliteit kunstwerk Gr=46; GS=2	18	1	7	2	0	4	1	0	1	2	1	2	2	5	10	46
89	Lokale identiteit Gr=23; GS=4	10	3	1	0	0	1	1	2	0	2	0	0	1	2	3	23
90	Maatschappelijk belang Gr=78; GS=7	28	6	6	2	0	1	3	0	2	3	3	3	12	9	27	78
91	Market regime Gr=79; GS=5	21	9	9	0	0	0	0	1	0	1	7	10	8	13	38	79
92	Netwerken Gr=66; GS=2	15	1	0	5	0	2	1	1	2	0	6	8	12	13	39	66
93	Persoonlijk welzijn Gr=38; GS=2	7	2	0	4	1	0	0	0	0	0	5	6	10	3	24	38
94	Professionalisering Gr=118; GS=5	44	4	9	15	5	1	2	1	0	0	10	9	6	12	37	118
95	Project city regime Gr=134; GS=6	51	5	6	9	1	6	5	2	8	2	6	8	12	13	39	134
96	Toegankelijkheid muziek	20	9	0	1	0	1	3	1	2	2	4	2	0	1	7	46
97	Tradities voortzetten Gr=12; GS=3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	1	6	12	12
98	X Persoonlijk belang Gr=27; GS=4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	10	5	7	27	27
99	X Samenwerking Gr=31; GS=1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	7	8	12	31	31
100	X Stadsontwikkeling Gr=96; GS=4	50	12	7	8	1	1	7	1	4	5	0	0	0	0	0	96
101	Totals	1176	240	212	175	40	107	96	30	69	74	271	268	378	397	1314	3533

Bijlage 2: Overzicht frequentie codes beleidsteksten en interviews met popmakers